

Erciyes

ISSN 1300-4689

Aylık Fikir Sanat Dergisi

48

.YIL

3 MAYIS 1944
VE
NİHAL ATSIZ

TÜRKÇÜ GAZETECİ
YUNUS BEKİR

YIL:48

SAYI:569

MAYIS

2025

Erciyes

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi

(Ulusal Hakemli Dergi)

ISSN: 1300-4689

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Âlim GERÇEL

Genel Yayın Müdürü

Ömer BÜYÜKBAŞ

Genel Yayın Danışmanı

Prof. Dr. Bayram DÜRBİLMEZ

Genel Yayın Yönetmeni

Mehmet BİLGEHAN

Halkla İlişkiler

Mehmet ÇAYIRDAĞ

Yaşar ELDEN

Düzenleyiciler

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN, Prof.

Dr. Remzi KILIÇ

Dr. Ahmet KAYASANDIK,

Öğr. Gör. Mehmet BİLGEHAN

HAKEM HEYETİ

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet CİHAN (İstanbul Medeniyet Üniv.)

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Bayram DÜRBİLMEZ (Hacı Bektaş Veli Üniv.)

Prof. Dr. Kemal GÖDE (Süleyman Demirel Üniv. Emekli)

Prof. Dr. İlyas GÖKHAN (Niğde Ömer Halisdemir Üniv.)

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN (Ege Üniv., TDK Bşk.)

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Metin KARAÖRS (Erciyes Üniv. Emekli)

Prof. Dr. Zeki KAYMAZ (Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa KESKİN (Erciyes Üniversitesi, Emekli)

Prof. Dr. Atabey KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Esma ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa TURAN (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN (Ege Üniversitesi, Emekli)

Prof. Dr. Ali YAKICI (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Osman YILDIZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)

(Not: Soyadlarına göre alfabe sırasıyla)

Yazışma Adresi

Erciyes Dergisi, P.K. 218, 38002 KAYSERİ

Telefon – Belgeç: 0 532 725 37 13 -0 352 231 73 03

İdare Yeri

Sahabiye Mahallesi Muhtarlığı

Kalenderhane Sokağı, Nu.: 8

38010 Kocasinan/KAYSERİ

Ağ sayfası: www.erciyesdergisi.com.tr

E-posta: bilgi@erciyesdergisi.com

alimgercel@gmail.com

İÇİNDEKİLER

SAYFA

3 Mayıs ve Hüseyin Nihal Atsız

Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH.....1

3 Mayıs Türkçüler Günü

Prof. Dr. Mustafa ÜNAL.....6

1944-1945 Irkçılık-Turancılık Davası:

Öncesi ve Sonrası Süreçlerde Nihal Atsız

Mehmet BİLGEHAN.....9

İlk Türkçü Gazeteci Yunus Bekir

Hüseyin CÖMERT.....21

Türkçülük Bakış Açısı Ve Atsız'ın Dünya Görüşü Üzerine

Âlim GERÇEL.....27

Dizgi ve Tasarım

Mehmet BİLGEHAN -Hakan TOPUZOĞLU

www.erciyesdergisi.com.tr

İnternet Sayfasında Yayınlanmaktadır.

İndirme ücretsizdir, satılmaz!

Yazılarınızı

E-posta: mebilgehan@gmail.com

Giriş

3 Mayıs “Türkçüler Gününüz” kutlu olsun!

Mayıs ayı da Ağustos ayı gibi içinde Türk tarihi için önemli günleri barındırır.

Kronolojik olarak bakarsak:

29 Mayıs, Osmanlı Türklüğünün İstanbul’u fethiyle Türk cihan hâkimiyetini ilan edişini;

19 Mayıs, Ergenekon’a hapsedilmiş Anadolu Türklüğünün bu hapishaneden çıkmak için yaptığı ilk hamleyle Millî Mücadeleyi başlatmasını;

3 Mayıs, tek parti döneminde iyice azan komünist faaliyetlere karşı Türkçülerin yiğitçe başkaldırısını simgeler.

Bu üç önemli tarihin baş aktörleri üç büyük kahramandır:

29 Mayıs 1453’ün kahramanı cihan hükümdarı Fatih Sultan Mehmet,

19 Mayıs 1919’un kahramanı millî devletimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal,

3 Mayıs 1944’ün kahramanı ise büyük Türkçü Hüseyin Nihal Atsız’dır.

Tarihte meydana gelen olaylar yorumlanırken mutlaka olayın meydana geldiği tarihî şartlar göz önünde bulundurulur.

Geçmişin olayları günümüz şartlarında değerlendirilirse doğru hükümler verilemez, çünkü şartlar değişmiştir.

Olayları iyi anlamak için, o devrin tarihî, sosyal, askerî, hukukî, ahlakî, ekonomik şartları iyi irdelenmelidir.

3 Mayıs 1944’te meydana gelen olaylar da ancak o yılların şartları içerisinde değerlendirilebilir. Çünkü bugün ortada ne Hitler ne Sovyet İmparatorluğu ne de komünizm belası kalmıştır. Fakat tarihi bilmek, yaşanmış olumsuzlukları bir daha yaşamamak için gereklidir.

Bilindiği gibi, Atatürk’ün vefatıyla izlenen millî devlet politikası yerini hümanist anlayışa bırakmış, özellikle Sovyetler Birliği’nin II. Dünya Savaşı sırasında Avrupa’da ilerlemesiyle Türkiye’de önemli politika değişiklikleri olmuştur. Tek parti yönetimi komünistleri koruyan, komünizmin ülkede yayılmasına göz yuman Millî Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel’in tavırları komünistleri iyice azdırmış,

Türkçülerle solcu aydınlar arasında çeşitli yazışmalar olmuş, iş mahkemeye kadar varmıştır.

3 Mayıs 1944 tarihinde Ankara'da Hüseyin Nihal Atsız'ın Sabahattin Ali ile olan mahkemesi sebebiyle, Yüksek Öğrenim gençleriyle bunlara katılan liseler ve halktan toplanan birkaç bin kişi Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel aleyhine bağırarak yürümüştür.

Atsız'ın deyimiyle bu yürüyüş, “*İç düşman olan, kılık değiştirerek milletin içine kadar girmiş bulunan ve o zamanki hükümetin gafletinden faydalanarak gelişen komünizme karşı Türkçü gençlerin bir uyarma yürüyüşüdür.*”

Bu hareket hükümeti korkutmuş; korkan yöneticiler birçok aydını tutuklamış, aylarca hapis yatırmış, tabutluklarda işkence etmiştir.

3 Mayıs 1944 Türkçülüğün tarihinde bir dönüm noktası olmuş, o zamana kadar yalnız duygu ve düşünce hâlinde olan, edebî, ilmî ve siyasi sınırları aşmayan Türkçülük davası bir fikir hareketi olmayı aşarak kitlesel harekete dönüşmüş, dalga dalga ülkeye yayılmıştır.

Atsız'ın söylediği gibi “*3 Mayıs bir bayram değildir. Millî şuurun ayaklanmasıdır. 3 Mayıs, bir kâbustan silkinıştır. 3 Mayıs bir ruhtur.*”

Atsız'ın hayali, 3 Mayıs'ın yalnız Türkiye Türklerinin değil, bir gün bütün Türklerin günü olmasıdır. O biz Türkçülere, “Türkçüler! Toplu veya

yalnız, her yerde 3 Mayısı analım. Analım ve Kür Şad'ın hâtırasını yüceltelim...” demiştir.

O, 3 Mayıs 1944'te başlayan Türkçülük hareketinin mutlaka başarıya ulaşacağına inanmaktadır.

Bir ağacın çiçek açıp yemiş vermesinin önüne nasıl geçilemezse, Türk milletinin içinde bir gün Türkçülük ülküsünün tam zaferi sağlamasına da engel olunamayacaktır!

Ağacı yemiş vermekten alıkoymanın yolu kökünden kesip devirmek olduğu gibi; Türk milletinde Türkçülük ülküsünün önüne geçmenin tek çaresi de Türklüğü yeryüzünden kaldırmaktır.

Bugün milyonlarca Türk'ün gönlünde yanan Türklük ateşini söndürmek mümkün değildir!

Buna göre Türkçülük davası Atsız'ın arzuladığı gibi, bütün Türklerin ortak ülküsü olana kadar sürecektir. 3 Mayıs 1944'te Ankara'da başlayan kutlu yürüyüş hâlâ devam ediyor. Atsız'a göre, “*Türk orduları ata ruhlarının dolaştığı Altay ve Tanrı Dağları eteklerinde geçit resmi yapıncaya kadar devam edecektir.*”

3 Mayıs 1944 tarihi, birçok büyük şahsiyetin hayatında dönüm noktası olmuştur:

19 Mayıs 1944'te Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün Türkçü-Turancı olmakla suçladığı Atsız ve onun dava arkadaşları tutuklanmaya başlamıştır.

Geniş kitlelerin tanıdığı, eserlerini okuduğu, fikirlerinden etkilenip takdir ettiği Zeki Velidi To-

gan, Hüseyin Nihal Atsız, Hüseyin Namık Orkun, Nejdet Sançar, Fethi Tevetoglu, Alpaslan Türkeş, Reha Oğuz Türkkan, Muzaffer Eriş, Zeki Sofuoğlu, Hikmet Tanyu, Said Bilgiç, Cemal Oğuz Öcal gibi isimler İçlerinde Togan, Orkun, Tanyu gibi bilim ve fikir adamlarıyla subaylar tutuklanmıştır.

3 Mayıs 1944 tarihi bu büyük şahsiyetler içinde en çok Atsız'ın hayatını etkilemiştir.

O tarihe kadar fazla öne çıkmayan Atsız, tutuklamalar, yargılamalar, lehinde yapılan gösterilerle gençliğin önünde büyük bir şahsiyet olur.

Bu hareket Atsız'ın adıyla âdetâ özdeşleşmiş, Atsız denilince 3 Mayıs, 3 Mayıs denilince Atsız akla gelmiştir.

Onun bitmez tükenmez gayretleriyle Türk milliyetçiliği hareketi İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki sıkıntılı yıllarda bütün ülke geneline yayılmış, Anadolu'nun en ücra köşelerindeki binlerce insanın yüreğine Türklük ateşi düşmüştür.

Tophane Askeri Cezaevi'nde tutuklu bulunan Reha Oğuz Türkkan, Hüseyin Nihal Atsız, Alparslan Türkeş, Nejdet Sançar ve diğerleri Atsız'a destek mitinglerini anmak için 3 Mayıs 1945'te bir toplantı düzenlemiş, bu tarih Türkçüler Günü'nün kutlanmasının başlangıcı olmuştur.

Sonraki yıllarda her 3 Mayıs'ta salonlarda ve

meydanlarda bu tarih “**Türkçüler Günü**” olarak kutlanmıştır. Atsız'ın kendisi bu tarihi “**Türkçüler Günü**” olarak anmaktadır.

Bu önemli günün anlamını en iyi Atsız'ın kendisi ifade eder. Çünkü kendisi bu tarihî günün baş kahramanıdır. Abide şahsiyet Atsız, 4 Mayıs 1952'de Ankara'da verdiği bir konferansta 3 Mayıs 1944 olaylarını anarken o günün anlamıyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

“3 Mayısın mânâsına gelince: Tarihimiz içinde bir uyanışın başlangıcı olmak bakımından mühimdir. Batı medeniyetine giriş hareketi olan, fakat, yanlış anlayış ve tatbik ediş yüzünden bir aşağılık duygusunun teşekkülüne sebebiyet veren Tanzimat'tan beri kendimizi inkârda çok ileri gittik. Hatta, medeniyetlerin ülkelere hiçbir gümrüğe uğramadan gireceğini, Batı medeniyetini alırken onun tekniği, sanatı ve ilmi ile birlikte fuhşunu da almamızın zarurî olduğunu söyleyen kişilere rastladık. 1944'te bu ileri gidişin ne derecelere geldiğini biliyorsunuz. Temiz Anadolu çocukları köy enstitülerinde birer komünist olarak yetişsin diye neler yapıldı. Bunu yapanların çoğu bugün teşhir olunmuştur. Haklarında daha da nice vesikalar ortaya dökülecektir. Bir sabah komünist olarak uyanmamız gibi korkunç ihtimali 3 Mayıs 1944'te birkaç bin meçhul milliyetçi gencin yaptığı asil ve

şuurlu hareket önledi. Millet kendisine yapılmakta olan suikastı anladı. Gerçi 3 Mayıs birçok ıstırapların kaynağıdır. Fakat o ıstıraplardan şuur ve saadet doğmaktadır. İlk zamanlarda küçük gruplar hâlinde sessizce kutlanan 3 Mayıs bugün kuvvetlenen ve büyüyen şuurlu bir kütlenin bayramı olmaktadır.

Fazilet temelleri üzerine kurulan devletimizin birkaç kara gün geçirmesi onu asla sarsıp deviremez. *En güzel şiirlerdeki birkaç vezin veya kafiyenin aksaması nasıl o şiirin güzelliğine engel değilse, bir iki çelme de bu devleti mazideki ve ilerideki ululuğundan alıkoyamaz. Bu devlet ve vatan büyüyecektir. Çünkü uğrunda ölmeğe hazır olanlar var.*

Atsız'ın eserlerini okuyanlar onun Türkçülerin gayesini gayet açık olarak belirlediğini görürler. Hoca'nın fikrî eserleri yanında edebî eserlerinde de işlediği bu ilkeleri şu başlıklar altında toplayabiliriz:

1. Her ne iş olursa olsun, Türkçüler mesleklerini en iyi biçimde yapmalıdır. Onlar görevlerini arınmış bir gönül ve inanmış bir yürekle yapmak zorundadır. Her Türkçü bulunduğu yerde görevi-

ni inançla yaparsa, Türkçülük ülküsü sağlamlaşır, Türkiye güçlenir. Bu, Atsız'ın eserlerinde hassasiyetle işlediği ve hep ön planda tuttuğu bir ilkedir.

2. Her Türkçü çok çalışmalı ve üretken olmalıdır.

3. Türkçüler güçlü bilim adamları ve aydınlar yetiştirmelidir.

4. Türkçüler çok okumalı, kendilerini fikir bakımından en iyi şekilde yetiştirmelidir.

5. Türkçüler, Türk kültürünü (dil, edebiyat, tarih, sanat vb.) sevmeli ve çevresindekilere de benimsetmelidir. Mutlaka Türk millî sanatı oluşturulmalıdır.

6. Türkçeyi bir dünya dili hâline getirmek için çalışmalıdır.

7. Türk dünyasını aynı alfabe ve yazı dilinde birleştirmek için gayret sarf etmelidir.

8. Türkçüler Türk tarihini iyi bilmelidir. Tarihimizin gurur verici sahneleri (tiyatro, sinema, bale, heykel vb. olarak) günümüze taşınmalıdır.

9. Türk dünyasını sevmeli, o yurtlara ilgi göstermeli, gezip görmeli, yatırım yapmalı ve yardım

etmelidir.

10. Bağımsızlığına kavuşamamış Türk yurtlarının bağımsızlığına kavuşması için çalışılmalıdır. Bağımsız olamayanların bulundukları ülkelerde azınlık olarak mutlu yaşamalarını sağlamak için gayret sarf edilmelidir.

11. Bölücü faaliyetlere karşı uyanık olmalı ve gerektiği zaman tepki gösterilmelidir.

Atsız'ın inandığı bir Turan ülküsü vardır. Bu ülkü, yukarıdaki 7, 9 ve 10. maddelerde açıkça dile getirilmiştir. Onu hayalcilikle suçlayanlara "Hayaller fiillerin meşimesidir." der. Yani, hayaller hareketlerin döl yatağıdır.

Büyük hareketler önce hayal edilir, sonra tohumları atılır, en sonunda da gerçekleşir. Ölümünden on beş yıl sonra Türk dünyasının bağımsız-

lığının bir ham hayal olmadığını, ortak alfabe ve ortak dil çalışmalarının büyük mesafeler aldığını herkes biliyor. Onun sık sık tekrarladığı bir sözü vardır: "Türkçü ileri görüşlüdür, geleceği iyi okur." Atsız'ın dünyanın geleceğini iyi okuduğunu ve ne kadar gerçekçi olduğunu son yıllarda yaşadıklarımız açıkça göstermiştir.

Atsız'ı anlamak için onun Türk Tarihinde Me-seleler adlı kitabını iyi okumak gerekir. Bu küçük boyutlu eser onun Türk tarihine ne kadar objektif baktığını ve olayları nasıl doğru yorumladığını gösterir. Tabii hâlâ Bozkurtlar'ı, Ruh Adam'ı, Deli Kurt'u ve Yolların Sonu'nu okumayanlar varsa büyük bir zevkten mahrum kalmışlar demektir. Çünkü Atsız konuşularak değil, okunarak ve yorumlanarak daha iyi anlaşılacaktır.

Değerli Türkçüler!

Düşünce ve duygularını "*Her şey Türk için, Türk'e göre, Türk tarafından*" ilkesini benimseyerek şekillendirenler!

Tarihi, yalnızca geçmişin bir kaydı değil, millî kimliğin omurgası sayanlar!

Atsız gibi Türk tarihini bir bilgi hazinesi olarak gören, bu hazinenin kültürel kimliğimizin oluşumunda ve korunmasında hayati bir rol oynadığına kalpten inananlar!

Geleceğin, geçmişten alınan ilhamla inşa edileceğine gönül bağlayanlar!

Atsız'ın gösterdiği yolda, kadim Türk devletlerinin kesintisiz bir Türk devlet felsefesine sahip olduğuna inanan ve tarihi bir bütün olarak algılayan, Türk tarihinin hanedanlarını bu bütünün parçaları olarak kabul edenler!

Tarihin dönemleri ve hanedanları arasında taraf tutmayı şiddetle rededenler!

Devletin hâkim unsurunun Türk soyu olması gerektiği kanaatini taşıyanlar!

Türklüğü her türlü psikolojik saldırılara karşı koruma güdüsüyle haaket eden, Cumhuriyetimizin Türklük temelinde kurulduğu fikrini taşıyan, anayasasının temel yasalarında çerçevesi çizilmiş Türklük fikrine bağlı olanlar!

Anayasal vatandaşlık, federasyon ve rejim tartışmalarına karşı tetikte olan yürekler!

Sözleri ile eylemleri arasında bir çelişki duymayanlar!

Büyük Devlet İdeali taşıyanlar! Türkiye'nin büyük devlet olma iddiasının peşinden Tanrı dağından "Kürşad'ın narasıyla inen, ruhunu Orhun'un kaynağında kandıran alpler, ölümlerle eğlenen tunç yürekli Türkler!

Türk milletinin ideali, büyümek ve dünyaya hâkim olmaktır, diyenler!

Türklerin ideali Kızıllema'dır. Kızıllema, devletin milleti taşımayı hedeflediği ufuktur, diyenler!

*Kayseri Türk Ocağı Başkanı Prof. Dr. Mustafa Ünal'ın, "3 Mayıs 2024, Turan Köyü", Yunus Bekir Mezarı Başında Yaptığı Konuşmaları

Bir yanı tatlı bir rüyayla süslenmiş uzak ve zor hedefleri milletin önüne koymak ve milletin üyelerini bu idealin arkasında birleştirmek amacını taşıyan değerli Türkçüler, 3 Mayıs Türkçüler Günü vesilesiyle bir araya geldik, düzenlediğimiz etkinliğe yönelik düşüncelerimi sizlerle paylaşmaktan onur duyuyor, sizleri saygıyla selamlıyor, ilginiz ve desteğiniz için teşekkür ediyorum.

3 Mayıs Türk Milliyetçiliği fikriyatının dönüm noktalarından birisidir!

Bildiğiniz gibi:

3 Mayıs 1944 Çarşamba günü, Türkçülüğün söylemden eyleme dönüşmesinin ilk kıvılcımının parladığı gündür!

3 Mayıs 1944 Türk Milliyetçileri'nin fedakârca, tarihi rollerini üstlendiği, karanlık gidişata karşı bir milli-sosyal muhalefet olarak ortaya çıktıkları gündür!

3 Mayıs 1944, Türk Milleti ve onun cefakar, fedakar evlatları Türk Milliyetçileri için çok büyük anlam ve önem taşıyan bir gündür.

Tek ve en önemli ülküleri "Türkçülük"

olan 3 Mayıs 1944 hareketinin öncü alplerini anmak ve manevi huzurunda olduğumuz inancıyla adlarını tekrar sizlerle paylaşmak istiyorum:

Atatürk'ün de dediği gibi "*Türkçülük bir bayrak gibidir, tıpkı Türk bayrağı gibi... Bu bayrağı vatanın her köşesinde durmadan dalgalandırmak, her Türk'ün ilk ve milli vazifesidir.*"

Türk demek cesaret, Türk demek şefkat, Türk demek; Tek yürek bir Millet demektir.

Türkçü, Türk ırkının üstünlüğüne inanan kişidir!

Türkçü, bugün geri ve kötü olan her şeyin sadece geçici bir hastalığın belirtisi olduğunu bilir!

Türkçü, geçmişte bizi ileriye götüren, zaferden zafere taşıyan bütün erdemlerin, kanımızda, ruhumuzda, bizde gizli yaşadığını ve ortaya çıkmak için fırsat ve imkân aradığını bilir!

Türkçü odur ki... Türkçü, kişisel çıkarların üstüne milli çıkarları koyar, milli kutsallara ve geçmişe saygı duyar, yüksek görev bilincine sahiptir!

Türkçü, haksızlığa karşı mücadelede korkusuz olan kişidir!

Türkçü, mazlumun yanında ona kalkan

olan, zalimin karşısında her daim dimdik duran ve yalnızca Allah'a secde ederek eğilen çelik yürekli alptir!

Kıymetli misafirlerimiz,

Osmanlının hızlı bir biçimde çöküş döneminde Araplar, Arnavutlar, Bulgarlar, Yunanlar ve içeriden Ermeniler emperyalist devletlerin destek ve kışkırtılmaıyla kendi devletlerini kurmaya çalışırken Ali Suavi, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Akçura, İsmail Gaspıralı, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Mehmet Akif Ersoy gibi Türkçüler, halkımızı ve yöneticileri bu görüş doğrultusunda aydınlatıp bilinçlendirmeye çalışmışlar; İttihatçılar da bu düşüncenin aksiyoner yanını meydana getirmişlerdir.

İşte manevi huzurunda bulunduğumuz Yunus Bekir de en önemli eylemcilerden birisi olup bu görüş ve aksiyonun merkezi olarak Türk Ocaklarını kurmuşlardır.

Türk Ocakları çatısı altında Türkçüler, Türk varlığının devam edebilmesi için ihtiyaç duyulan her cephede, Çanakkale'de, İstiklal Savaşında, gazete ve dergilerde, meydan mitinglerinde, eğitimde, orduda, halkın arasında her

türlü mücadeleyi başarılı bir biçimde vermişler ve sonunda da Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda maddi-manevi her konuda Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün yanında olmuşlardır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, Milletimizin kültürel ve medeniyet bakımından geliştirilmesi amacıyla, çalışmalar hızlı bir biçimde yapılırken, Atatürk'ten sonra 1940'larda, bir yanda Trakya sınırlarımıza dayanan Alman Nazi Faşizminin korkusu, diğer yandan da ürettiği yeni teknolojiyle yüksek moral kazanmış Sovyet Rusya'nın baskısı arasında kalmış, şahsiyetsiz yöneticiler üniversitelerde, işyerlerinde, askerde ve gazetelerde milliyetçi aydınlara çok değişik baskılar uygulayarak zulmetmişlerdir.

Çağdaş Uygar devlet anlamına gelen Muasır Medeni devlet ülküsü doğrultusunda varlığını belirleyen Türkiye Cumhuriyeti, ilk kurucular, özellikle de Mustafa Kemal Atatürk döneminde Türk Milli Ülküsü çizgisinde birçok gelişmeler

kazanılmış iken, Atatürk'ten sonra yönetimi eline geçiren kimseler, bu ülkü çizgisinden uzaklaşıp başka devletlere şirin görünmek pahasına, bir çok yanlışlar yapmışlardır. Yapılan yanlışlara karşı çıkan Büyük Türkçü Hüseyin Nihâl Atsız'ın devrin başbakanı Şükrü Saraçoğlu'na hitaben Orhun Dergisi'nin Nisan/1944'de yayınlanan 16. sayısında yazdığı ikinci açık mektupta "vatan haini" diye tasvir ettiği komünist Sabahattin Ali, Atsız'ı dava eder.

Davanın 26 Nisan 1944 tarihinde görülen ilk celseesi bir hayli olaylı geçer ve memleket genelinde büyük yankı uyandırır.

İkinci celse ise 3 Mayıs 1944 günü Ankara'da görülür. Atsız bir gün önceden trenle Ankara'ya gider fakat tek Ankara yolcusu O değildir.

Hiçbir organizasyon olmadan Türkiye'nin dört bir yanından bu davayı duyan Türkçü gençler kendi imkanları ile Ankara'ya varırlar. Amaçları, 1938 yılında Ulu Başbuğ Atatürk'ün Uçmak'a var-

ması ile birlikte sönmeye yüz tutan Türkçülük ateşini yeniden canlandırarak yürekleri ısıtan Büyük Türkçü Nihâl Atsız'a komünizm ile mücadelesinde destek olmaktır. Gençler, Atsız'ı istasyonda karşılarlar. Atsız Türkçü gençlerle tan ağarınca kadar sohbet eder.

Ertesi gün 3 Mayıs 1944 sabahı Türkiye'de eşi görülmemiş bir olay başkent Ankara'nın Ulus Meydanı'nda gerçekleşir.

Türkiye'nin dört bir yanından gelen daha kalabalık Türkçüler, Nihâl Atsız'ın zor gününde Onunla Ulus'ta İstiklal Marşı söyleyip komünizm aleyhine sloganlar atarlar.

Kalabalık, Başbakan Şükrü Saracoğlu ile görüşmek istemiş olsalar da gerçekleşmemiştir. Bu olayda Türkçü gençler polis tarafından çok ağır müdahaleler sonucunda yaralanmış, tutuklanmışlardır.

1- Alparslan Türkeş, 2- Hüseyin Nihal Atsız, 3- Demircioğlu Cebbar Şenel, 4- Fazıl Hisarcıklılar, 5- Fazlıoğlu Cemal Oğuz Öcal, 6- Fehiman (Altan) Tokluoğlu. 7- Fethi Tevetoğlu, 8- Hamza Sâdi Özbek. 9- Hasan Ferit Cansever, 10- Hibetullah İdil. 11- Hikmet Tanyu, 12- Hüseyin Nâmık Orkun, 13- Cihat Savaş Fer, 14- İsmet Bütüntürk. 15- Mustafa Zeki (Özgür) Sofuoğlu, 16 Muzaffer Eriş. 17- Necdet Sançar, 18- Nurullah Barıman, 19- Orhan Şaik Gökyay. 20- Reha Oğuz Türkan, 21- Sait Bilgiç. 22- Sâlim Bayrak, 23- Yusuf Kadıgil, 24- Zeki Veleddin Togan, gibi dönemin önemli şahsiyetleri aleyhine, değişik tarihlerde Orkun, Ergenekon ve Gök Börü dergilerinde Türklük ve Türk milletinin meseleleri ile ilgili ve 3 Mayıs'ı destekleyici yazı yazmalarından dolayı, zamanın hükümetinin de kışkırtmaları ile Irkçılık ve Türancılık Davası açılmış, takibata alınmış, tutuklanmışlardır.

Dava 7 Eylül 1944'ten 29 Mart 1945'e kadar sürmüş ve ağır işkencelere tabi tutulan Türkçüler değişik hapis cezalarına çarptırılmışlardır.

3 Mayıs'ın ilk yıldönümü 1945 yılında Top-hane Askeri Cezaevinde tutuklu bulunan Türkçüler tarafından bir masa etrafında yapılan bir toplantı ile anılmış, daha sonraki yıllarda ise her yıl "Türkçülük Günü" adı ile değişik etkinliklerle

kutlanır hale gelmiştir.

Yılda bir defa da olsa Türklük ve Türkçülük ülküsüne sahip insanları bir araya getirmeye sebep olan bu gün, bizler için çok önemli ve özeldir.

3 Mayıs, Türk Milletinin ruh derinliğinde bulunan bağımsız ve hür yaşama arzusunun bir tezahürüdür,

3 Mayıs, ruhunda bağımsızlık cevheri olan basiretli ve ferasetli Türk gencinin uyanış hareketidir,

3 Mayıs, Türk Gençliğinin özüne dönme, kendini tanıma mecburiyetini hissettiği gündür,

3 Mayıs, Türkçülük fikrine sahip bir avuç Türk gencinin Kürşad ruhunu kazandığı gündür,

3 Mayıs, Türk milletinin binlerce yıllık geçmişinde var olan büyüklüğünü anlama gündür, bir uyanış ve başkaldırı günüdür.

3 Mayıs Türkçüler Günü, Türk milletinin bağımsızlık ruhunu ve Kürşad'ın cesaretini yüreklerinde taşıyanların bir araya geldiği müstesna bir gündür.

Bu anlamlı gün, Türkçülük ülküsünün yalnızca bir fikir değil, aynı zamanda bir eylem ve fedakârlık hareketi olduğunu bizlere bir kez daha hatırlatır.

Geçmişten aldığımız ilhamla, Türk milletinin büyüklüğünü ve Kızılme idealini geleceğe taşımak, her Türkçü'nün en kutsal vazifesidir.

Türk milletinin büyüklüğünü ve Kızılme idealini geleceğe taşımak, her Türkçü'nün en kutsal vazifesidir.

Atsız'ın çizdiği Türkçülük yolunda, birlik ve kararlılıkla Türklük şuurunu yükseltmek için durmaksızın çalışmalıyız.

Bu ulvi davaya emek veren herkese minnettarız. Türkçülük, sadece bir fikir değil, aynı zamanda bir yaşam biçimidir; cesaret, şefkat ve milli birlik ruhunu birleştiren bir ülküdür.

Bu ulvi anlamların ışığında, 3 Mayıs Türklük ruhunun daima, sonsuza kadar yaşaması ve depresmesi dileğiyle bütün Türk Milletinin, Türkçülük Günü'nü kutluyor, Türkçülük uğruna bilgisini, emeğini ve ömrünü esirgemeyen herkese minnettarlığımızı ifade ediyoruz.

Saygılarımla...

1944-1945 İRKÇILIK-TURANCILIK DAVASI: ÖNCESİ VE SONRASI SÜREÇLERDE NİHAL ATSIZ

Mehmet BİLGEHAN

Özet

Türk modernleşmesi, Batı'nın organik ve çok boyutlu modernleşme sürecinden farklı olarak, dış etkilerle şekillenmiş, elitist ve tepeden inme bir karakter sergilemiştir. Batı modernleşmesi, Rönesans, Reform, Aydınlanma ve Sanayi Devrimi gibi felsefi, siyasi ve ekonomik temellere dayanırken, Türk modernleşmesi taklitçi bir fantezi olarak bürokratik elitler tarafından dayatılmıştır. 1944-1945 İrkçılık-Turancılık Davası, Türk modernleşmesinin çelişkilerini ve milliyetçilikle karmaşık ilişkisini yansıtan bir dönüm noktasıdır. Türkçülük, imparatorluktan millet yaratma çabalarının ürünü olarak modernleşmenin motoru olmuş, ancak devlet politikalarından dışlanmıştır. Atsız, Türk kimliğini savunan sembol bir figür olarak öne çıkmış, ancak felsefi derinlik eksikliği nedeniyle mücadelesi duygusal ve tarihsel bir çerçevede kalmıştır. Osmanlı'nın son dönemlerinde Tanzimat ve Islahat Fermanları, Batı'ya taklit ederek devleti güçlendirmeyi amaçlasa da, toplumun katılımından yoksun kalmıştır. Batı'da milliyetçilik, aydınlanma ve sanayileşmenin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkarken, Türkiye'de siyasi bir araç olarak şekillenmiştir. Türk modernleşmesi, sanayileşme, şehirleşme ve milli burjuvazi gibi unsurlardan yoksun kalarak siyasi bir proje olarak sınırlı kalmıştır. 19. yüzyıldan itibaren İslamcılık, Batıcılık, Osmanlıcılık ve Türkçülük gibi entelektüel hareketler ortaya çıkmış, Türkçülük en etkili hareket olmuştur. 1944-1945 davası, Türkçülüğün devlet tarafından baskılanmasına ve Sovyetler Birliği'ne şirin görünme çabalarına zemin hazırlamıştır. Atsız'ın sert ve genelleyici üslubu, komünist ve sosyalist çevrelere karşı mücadelesinde etkili olmuş, ancak gönül coğrafyasında tartışmalara yol açmıştır. Dava sürecinde Türkçüler, "tabutluk" hücrelerinde işkence görmüş, ancak Askeri Yargıtay'ın kararlarıyla beraat etmişlerdir. Türkçülük davası, devletin Türk kimliğinden uzaklaşmasına rağmen, milli bilinç ve aidiyetin güçlenmesine katkı sağlamıştır. Türk modernleşmesinin eksik felsefi ve sosyolojik altyapısı, milliyetçiliğin radikal yorumlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sonuç olarak, Türkçülük, modernleşme sürecinde dışlanmasına rağmen, Atsız gibi figürler aracılığıyla Türk milletinin kimlik ve kültürünü koruma mücadelesinde önemli bir rol oynamıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk modernleşmesi, Batı modernleşmesi, Türkçülük, İrkçılık-Turancılık Davası, Atsız, milliyetçilik, elitist, taklitçi, felsefi derinlik, toplumsal katılım

The 1944-1945 Racism-Turancism Trial: Nihal Atsız in the Preceding and Subsequent Processes

Abstract

Turkish modernization, unlike the organic and multidimensional Western modernization, was shaped by external influences and exhibited an elitist, top-down character. Western modernization rested on philosophical, political, and economic foundations like the Renaissance, Reformation, Enlightenment, and Industrial Revolution, while Turkish modernization emerged as an imitative fantasy imposed by bureaucratic elites. The 1944-1945 Racism-Turancism Trial stands as a turning point reflecting the contradictions of Turkish modernization and its complex relationship with nationalism. Turkish nationalism (Türkçülük), a product of efforts to create a nation from an imperial society, served as a driving force for modernization but was excluded from state policies. Atsız emerged as a symbolic figure defending Turkish identity, though his struggle remained emotional and historical due to a lack of philosophical depth. In the late Ottoman period, the Tanzimat and Islahat Reforms aimed to strengthen the state by imitating the West but lacked societal participation. In the West, nationalism arose naturally from enlightenment and industrialization, whereas in Turkey, it developed as a political tool. Turkish modernization, lacking elements like industrialization, urbanization, and a national bourgeoisie, remained confined to a political project. From the 19th century, intellectual movements such as Islamism, Westernism, Ottomanism, and Turkish nationalism emerged, with Turkish nationalism being the most influential. The 1944-1945 trial facilitated the suppression of Turkish nationalism and efforts to appease the Soviet Union. Atsız's harsh and generalized rhetoric was effective in his fight against communist and socialist circles but sparked controversies within the broader Turkish cultural sphere. During the trial, Turkish nationalists endured torture in "tabutluk" cells but were acquitted by the Military Court of Appeals. The trial, despite the state's drift away from Turkish identity, contributed to strengthening national consciousness and belonging. The lack of philosophical and sociological foundations in Turkish modernization led to the emergence of radical interpretations of nationalism. Ultimately, despite its exclusion from the modernization process, Turkish nationalism, through figures like Atsız, played a significant role in preserving the Turkish nation's identity and culture.

Keywords: Turkish modernization, Western modernization, Turkish nationalism, Racism-Turancism Trial, Atsız, nationalism, elitist, imitative, philosophical depth, societal participation

Giriş

Kim ne derse desin, Türk milletinin modernleşme süreci, tarihsel yolculuğu milli kültürü, dünya görüşü ve inanç iklimiyle ve kendine özgü dinamiklerle şekillenmiş ve şekilleneceğine devam etmektedir.

1944-1945 İrkçılık-Turancılık davası öncesi ve sonrası süreçlerde Türk milletinin yaşadığı modernleşme sürecinde toplumsal ilerlemeye farklı bakış açılarından bakma neticesinde ortaya çıkan fikir çatışmaları temelinde gelişen olaylar zinciri olarak karşımıza çıkmıştır.

Türk milletinin modernleşme sürecinde belli kilometre taşları vardır. Bunlardan biri de hiç kuşkusuz "1944-1945 İrkçılık-Turancılık davası"dır. "1944-1945 İrkçılık ve Turancılık Davası Öncesi ve Sonrası süreçler"de gelişen olayları, fikir boyutunda gerçekleşen

gelişmeleri doğru anlamak açısından "Türk modernleşme Süreci" ile "Batının, Yani; Avrupa Milletlerinin modernleşme süreci"ni doğru tanımlamak ve doğru şekilde karşılaştırmak ve doğru sonuçlara varmak zorundayız.

I. Batı ve Türk Modernleşmesinin Karşılaştırmalı Analizi

1. Batı Modernleşmesi: Doğal ve Çok Boyutlu Bir Süreç

Öncelikle, Batı'nın modernleşme süreci, felsefi, siyasi ve endüstriyel temeller üzerine inşa edilmiştir.

1.1. Felsefi Temeller:

Almanya'da Kant ve Hegel gibi düşünürlerin felsefi katkıları, bireysel özgürlük ve akılcılık kavramlarını güçlendirdi.

1.2. Siyasî Aydınlanma:

Fransa'da, Rousseau ve Voltaire'in öncülük ettiği siyasi aydınlanma, devletin seküler yapısını ve birey-

devlet ilişkisini yeniden tanımladı.

1.3. Endüstriyel Gelişim:

İngiltere’de ise sanayi devrimi, teknolojik yeniliklerin üretim süreçlerine entegre edilmesiyle ekonomik modernleşmeyi hızlandırdı.

1.4. Toplumsal Dinamikler:

Bu süreçte, din ile devlet ilişkisinin ayrıştırılması, bilimsel ilerlemelerin üretime uygulanması ve Protestan ahlakının ekonomik zihniyeti şekillendirmesi, Batı toplumlarının sosyal sisteminin temel ilkelerini oluşturdu. Rönesans ve Reform hareketleriyle başlayan entelektüel birikim, din-devlet ayrışması, bilimsel ilerlemeler ve Protestan ahlakı, Batı toplumlarının modernleşmesini organik, halk katılımına dayalı ve entelektüel bir altyapıyla şekillendirdi.

1.5. Fransa, Almanya ve İngiltere:

Her üç ülke, kendi içinde farklı yollar izlese de, ortak bir modernleşme paradigması geliştirdi. Bu paradigmada, toplumsal dönüşüm doğal bir şekilde bir şekilde, halkın katılımıyla ve entelektüel bir altyapıyla gerçekleşti.

1.7. Çok Boyutlu Temeller:

Batı’nın modernleşmesi, böylece çok boyutlu temeller üzerine kuruldu. Bu, Avrupa’da modernleşmenin derinlikli ve kapsayıcı bir süreç olarak ilerlemesini sağladı.

1.8. Toplumsal ve Entellektüel Dinamikler

Avrupa’daki modernleşme süreci, hem toplumsal ve hem de entelektüel dinamiklere dayalı bir sürecidir. Avrupa’da modernleşme, başta Rönesans ve Reform hareketleriyle başlayan sonra da tarihi süreç içinde şekillenen uzun bir entelektüel birikimin ürünü olarak gelişmiştir. Batı aydınlanması, birey merkezli bir dünya görüşünü benimsemiş ve dinin toplumsal hayattaki rolünü yeniden tanımlamıştır.

1.9. Sanayi Devrimi, Şehirleşme, Avrupa Burjuvazisi ve Özel Sermaye

Bizden farklı olarak bu süreç, sanayi devrimi, şehirleşme ve Avrupa burjuvazisini yaratıp yükselişini hızlandırırken, basın ve eğitimin yaygınlaşması, millî bilinçlerin oluşumunu desteklenmiştir. Bu süreç, Avrupa toplumlarında gelişen modernleşme, kendi değerlerine paralel ve doğal bir şekilde, halkın katılımıyla ve güçlü bir sosyolojik altyapıyla ilerlemiş ve şekillenmiştir.

1.10. Milliyetçilik:

Batı’da milliyetçilik, aydınlanma ve sanayileşmenin doğal bir ürünü olarak ortaya çıktı, toplumsal ve ekonomik dönüşümlerle uyumlu bir şekilde gelişti. Milliyetçilik kavramı bir modernleşme ürünü olarak Avrupa’da entelektüel ve ekonomik dönüşümlerin do-

ğal bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa’nın modernleşmesi, böylece toplumun iç dinamikleriyle şekillenmiştir. Bu, Avrupa’da modernleşmeye kendi doğal, millî ve inanç değerlerine uygun bir şekilde sürdürülebilirlik kazandırmıştır.

2. Türk Modernleşmesi Süreci :

Türk modernleşmesi süreci ise bu süreçten farklı bir biçimde gelişme göstermiş, özellikle dış etkilerle şekillenmiş ve tepeden inme bir model olarak ortaya çıkmıştır.

2.1. Dış Etkiler Dolayısıyla Elitist Bürokratların Ve Tepeden İnme Bir Karakterin Etkisi

Türk modernleşmesi, Batı’dan farklı olarak dış etkilerle şekillenmiş, elitist ve tepeden inme bir karakter sergilemiştir.

Osmanlı’nın son dönemlerinde, özellikle 19. yüzyılda, Batı’nın askeri ve teknolojik üstünlüğü, Türk modernleşmesinin temel motivasyonu olan güvenlik ve bağımsızlık arayışını tetiklerken “Tanzimat” ve “Islahat Fermanları”, Batı’daki idari ve hukuki düzenlemeleri taklit ederek devleti güçlendirmeyi amaçladı. Ancak bu reformlar, toplumun geniş kesimlerinin katılımından yoksun, bürokratik elitler tarafından dayatıldı.

2.2. Taklit Fantezisi:

Batı’daki gibi felsefi derinlik veya sosyolojik altyapı eksikliği, Türk modernleşmesini taklitçi bir fanteziye dönüştürdü. Batı entellektüelleri gibi Türk entelektüellerinin felsefi bir derinlik ya da sosyolojik bir altyapı çalışmaları modernleşme süreci ile birlikte devam ettiğinden başlangıçta daha çok bir taklit fantezisi olarak gelişmiştir. Bu süreçte, Batı’yı örnek alma çabaları, toplumsal bir dönüşümden ziyade üstten altta doğru şekillenen bürokrati elitlerin zorlamalarına dayalı siyasi bir program olarak şekillendi. Türk modernleşmesi, bu nedenle taklit, dışsal ve elitist bir karakter sergiledi. Bu durum, modernleşmenin toplumun geneline yayılmasını ve kökleşmesini zorlaştırdı.

2.3. Entelektüel Zayıflık ve Farklılıklar:

Türkiye’de modernleşme, Batı’yı incelerken gelişme sürecindeki katmanları ve süreçleri tam anlamadan görünenin dayandığı alt yapıları hesaba katmadan sadece Batıyı taklit eden bir siyasi mücadele olarak gelişmiş ve bu süreçte doğal olarak entelektüel çevrelerin çatışmasına sahne olacak şekilde bazı olaylar da cerayan etmiştir.

2.4. Sanayi Devrimi, Şehirleşme, Türk Burjuvazisi ve Özel Sermaye eksiklikler

Yine “Türk modernleşmesi”, Avrupa’daki gibi sanayileşme, aydınlanma, şehirleşme ya da millî bir burjuvazinin oluşumu gibi unsurlara dayanmadı. Millî bir sanayi gelişimini sağlayacak millî girişimler ortaya çık-

madığından millî ve özel bir sermaye birikimi oluşamadı ve bu yüzden de sanayi gelişemedi.

2.3. Türk modernleşmesi Siyasî Bir Proje olarak Yürütüldü

Bunun yerine Türk modernleşmesi, entelektüellerin ve bürokratların Batı'yı örnek alma çabaları, toplumu dönüştürme hedefiyle siyasi bir proje olarak yürütüldü. Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte, modernleşme daha sistematik bir hal aldı; ancak bu süreç, halkın geniş kesimlerini kapsamaktan ziyade devlet eliyle yürütüldü. Eğitim, basın ve hukuk gibi alanlarda yapılan reformlar, toplumsal bir dönüşümden çok, devletin modern bir kimlik inşa etme çabasını yansıttı. Bu tepeden inme yaklaşım, modernleşmenin felsefi ve sosyolojik bir temel kazanmasını engelledi. Türkiye'de modernleşme, bu nedenle siyasi bir program olarak sınırlı kaldı. Bu durum, modernleşmenin toplumda derin bir kabul görmesini güçleştirdi.

2.4. Türk Modernleşmesinin Kendi İçindeki Öleşikler Ve Çatışmalar

1944-1945 Irkçılık-Turancılık Davası, Türk modernleşmesinin çelişkilerini ve çatışmalarını yansıtır. Bu dava, Türk modernleşmesinin milliyetçilikle olan karmaşık ilişkisini ve Batı taklitçiliğinin sınırlarını gözler önüne serer.

2.5. Modernleşme Sürecinde Milliyetçilik

Modernleşme sürecinde milliyetçilik, Batı'da millî ve doğal bir şekilde aydınlanma ve sanayileşmenin ürünü olarak doğarken, Türkiye'de daha çok siyasi bir araç olarak ortaya çıktı. 1944-1945 Irkçılık-Turancılık Davasının öncesi ve sonrası süreçler,

Türk toplumunun modernleşme çabalarının, güvenlik kaygıları ve Batı'yı taklit etme arzusu arasında sıkışıp kaldığını gösterir. Bu dönemde, modernleşme idealleri ile geleneksel değerler arasındaki gerilim, toplumsal ve siyasi çatışmalara yol açtı. Dava, modernleşmenin eksik felsefi ve sosyolojik altyapısının bir sonucu olarak, milliyetçiliğin radikal yorumlarının ortaya çıkmasına zemin hazırladı. Irkçılık-Turancılık Davası, Türk modernleşmesinin çelişkilerini somutlaştırır. Bu olay, Türkiye'nin modernleşme sürecinin, Avrupa'dan farklı olarak daha çok devlet merkezli ve taklitçi bir yapıda ilerlediğini ortaya koyar.

2.6. Farklı Mecralarda Gelişen Farklı Entelektüel Hareketler

19. yüzyılın ortalarından itibaren modernleşme ve aydınlanma sürecimize eşlik eden entelektüel hareketler: İslamcılık, Batıcılık, Osmanlıcılık ve Türkçülüktür. Bu hareketler arasında en etkili olan ve millî yaşamın akışına en büyük etkiyi yapan, şüphesiz Türkçülük olmuştur.

2. 6. İmparatorluk Topluluklarından Bir Millet Ve Modernleşme

Türkçülük, imparatorluk topluluklarından bir Millet yaratma çabalarıyla şekillenmiş, Meşrutiyet ile devletin resmi ideolojisi statüsüne yükselmiş, Kurtuluş Savaşı'nı yürüten kadrolara rehberlik etmiş ve Cumhuriyetin, yani devletin yeni rejiminin programını oluşturmuştur. Bu sistemde "millet" terimi, etnik grupları değil, dini grupları tanımlamak için kullanılırdı. Ayrım çizgileri etnik kimlik ya da kültür değil, dini yaşam üzerine kuruluydu. Sistem içinde Rum, Ermeni, Yahudi ve Müslüman topluluklar bulunuyordu. Müslüman topluluk ana unsur olup, Türkler bu ana unsurun kurucu ve hâkim unsuru konumundaydı.

2.6. Millî Bir Burjuvazi ve Millî Bir Bürokratik Temelin Olmaması

Millî bir burjuvazi ve bürokratik gelenek oluşturamayan Türk milleti, tarih boyunca devletlerinin üst yönetimini azınlıklara teslim etmenin zayıflığına mahkûm oldu. Güçlü olduğumuz yüzyıllarda diğer milletlerin enerjisini kullanmamızı sağlayan bu özelliğimiz, zayıf olduğumuz dönemlerde Türk milletinin devletten uzak kalmasına neden oldu ve devletlerimizin çöküşünün ana sebeplerinden biri olarak ortaya çıktı. Özellikle tarihî süreçte Rusların kazandığı zaferler devleti Ortodoksların koruyucusu olmaya zorlarken, bilimsel ve askeri yenilgiler devleti Batılılaşmaya, Batı sömürgeciliğinin Osmanlı topraklarını sömürme iştahı ise 1839 ve 1856 reformlarıyla Rum, Ermeni ve Yahudi topluluklarına ulusal ayrıcalıklar tanımaya zorladı. Türk olmayan Müslüman azınlıkların devletten kopma süreciyle birleştiğinde, bütün çabalar sonuçsuz kaldı ve devletin güneşi batmak üzereydi. Bu batış nedeniyle, terk edilmiş, hırpalanmış ve ihanete uğramış Türk toplumu, kendi kimliği etrafında örgütlenme ihtiyacını hatırladı.

2.7. Türk modernleşmesinin Tek katmanlı Olması

Türk modernleşmesi içerisinde "Türkoloji" çalışmalarının gelişmesiyle daha çok entelektüel birikim "Türkçülük" anlayışı bünyesinde şekillenmeye başladı. Ahmet Vefik Paşa, Gaspıralı İsmail, Yusuf Akçura, Hüseyinzade Ali ve Ahmet Ağaoğlu gibi düşünür ve yazarların geliştirdiği Türkçü-Turancı dünya görüşü, Ziya Gökalp tarafından sistemleştirildi. Akçura ve Gökalp'in fikirlerinin önemli bir kısmı, Mustafa Kemal Paşa tarafından teorikten pratiğe dönüştürülerek hayata geçirildi. Mustafa Kemal Atatürk'ün hâkim olduğu 1923-1931 yılları arasında devletin hâkim ideolojisi Türkçülük oldu. Turan ideali millî bir hedef olarak devletin gizli politikası olarak devam ederken daha çok

Anadolucu bir Türkçülük anlayışı benimsenmiş görünü-
tüsü verildi. Bu dönemde Türk kimliği devletin kurucu
unsuru olarak görülse de bu durum uzun sürmedi.
Türkçülük hareketi, kurucu fikir olmasına rağmen,
Atatürk'ün Çankaya'ya çekildiği yıllarda saldırıya uğ-
radı, yaralandı, devletten dışlandı ve muhalefete itildi.

2.8. Sovyet Desteği ile orta çıkan Türkçülük Karşıtlığı

Türkçülük dünya görüşünün temelinde bir enstitü-
sü olan Türk Ocakları kapatıldıktan sonra, Türkçülük
zaman zaman resmi tören konuşmalarına sıkışık
kaldı. Böylece Türkçülük, devletteki kurucu işlevini
kaybetmeye başladı. Türk Modernleşmesi fikri tama-
men Batılılaşmaya dönüştü ve devletin temeli Yunan
mitolojisi ile eski Anadolu uygarlıklarında aranmaya
başlandı. Türk Modernleşmesine dayalı, Milliyetçilik
fikri dış politikaya dayalı olarak özellikle II. Dünya sa-
vaşı sürecinde zaman zaman Almanların kazanacağı,
zaman zamanda Rusların kazanacağı senaryolara bağlı
olarak yürütüldü, Rusların kazanmasıyla da "Milliyetçi-
lik" ve "Türkçülük" rafa kaldırılarak o günkü Sovyet
Yönetimine şirin görünmeye çalışıldı.

Türkçülük fikrinin rafa kaldırılışının ilk kilomet-
re taşı ve dönüm noktası, Mayıs 1944 olayları nede-
niyle yapılan "İrkçılık-Turancılık Davası" duruşmaları
olmuştur. Bu dönemde, Türk devlet politikasından
"Türkçülük" fikrinin rafa kaldırılması kararlaştırıldı ve
bunun kararın uygulanmasında etkin rol oynayabilecek
sosyalist ve komünist çevreler devreye sokuldu. Bu çev-
reler devlet yönetimine alınarak Türkçü ve Milliyetçi
çevreler tahrik edildi. Özellikle da sosyalist ve Komü-
nist gruplar arasında önceden Türkçü ve milliyetçi çev-
rede olup onlarla geçmişte derin arkadaşlık bağları olan
kişiler tahrik unsuru olarak devreye sokuldu.

Tarih boyunca kurduğu devletlerin üst yönetimi-
ni azınlıklara kaptıran Türk milleti, Cumhuriyet'te de
aynı kaderi değiştiremedi ve kırklı yıllardan itibaren
devlet ile millet arasındaki uçurum giderek genişledi.
Atatürk'ün vefatından sonra, dönem devşirme kalıntıları
devlet kadrolarını yeniden ele geçirdi.

II. Türk Modernleşmesinde Entelektüel Hareketler ve Türkçülük

1. Türkçülüğün Dışlanması:

Kırklı yıllardan itibaren Atsız, devleti yeniden iş-
gal eden kurgulanmış hükümetlere karşı muhalefetin li-
deri, fikir önderi oldu. Devlette kadrolaşmayı tamamlayan
dönem ve devşirme grup, Türkçülüğü tasfiye etmeye
girişti ve Atsız'ın uzlaşmaz ve sert doğası bu tasfiyenin
gerekçesi oldu. Atsız'ın, devletin kurucu programı olan
Türkçülüğe yapılan tavizlere, hükümetin gücünü kul-
lanan devşirmelere karşı sert eleştirilen içeren tutumu

ırkçılık-Turancılık davası diye adlandırılan süreç yaşan-
mak zorunda kaldı.

Atsız, dış güdümlü, dışa bağlı sosyalist ve komü-
nist kadrolara ve dönem devşirmelere ve dönme azınlık-
ların devlette görevlendirilmesine ve siyasi olarak
kadrolaşmalarını karşı çıktı ve onlara karşı sert bir dil
ve retorikle yazılar yazdı. Ancak bu çevrelerle müca-
dele ederken oldukça sert ancak genelleyici bir dil kul-
lanmak zorunda kaldı. Bu sert ve genelleyici üslup ve
retorikle imparatorluk bakiyesinden kalan gönül coğ-
rafyamıza, özellikle kardeşliğimiz ve inanç dünyamıza
bağlı çevrelerin asla onaylanamayacağı sert bir tutuma
bürünmek zorunda kaldı.

Atsız'ın bu tutumunun sebebi, gönül coğrafyamıza
bağlı kardeşlerimize ve inanç dünyamıza bağlı çevrelerle
çatışmak değil bu çevreleri uyarmak olmuştur. Atsız'ın
bu tartışmalı üslupla mücadele etmesi ve sürdürmesi-
nin asıl sebebi, sosyalist, komünist, hümanist, evrensel,
kozmpolit bir Anadolu milliyetçiliği gibi anlamsız bir
kavramla azınlık ırkçıların faaliyetlerine karşı çıkmak
olmuştur.

2. "Neo-Yunanizm" yanlısı anadolucu anlayış

Atsız'ın bu çevrelere karşı mücadelesinin temelinde
"Homeros babamız, Kibele annemiz", "Yunanlılar
kardeşlerimiz" diyen zihniyete karşı çıkmak ve bunları
Millî Eğitim'den uzaklaştırma amacı taşımıştır. Atsız
bu dönemde maalesef, Millî Şef tarafından desteklenen
"Sabahattin Eyüboğlu", "Bedri Rahmi", "Nurullah
Ataç" ve "Halikarnas Balıkcısı" nam ve adlarıyla Türk
toplumunun yakından tanıdığı çevrelerce geliştirilen
"Neo-Yunanizm" fikrin devreye sokarak tamamen Ana-
dolucu bir anlayışı devletin hâkim görüşü haline getir-
meye çalışmışlara karşı sert mücadele etmek zorunda
kalmıştır. Daha sonra bu isimler tarafından geliştirilen
ve Millî Şef tarafından desteklenene bu hareketi dev-
let politikası haline getirmeye çalışan çevrelere sonraki
yıllarda Türk-İslam anlayışının geliştirdiği Yesevî an-
layışına karşı tamamen Arap İslam anlayışına dayalı
ümmeççi temelde gelişen hareketlerin desteğiyle güçle-
nen bu çevrelere karşı mücadelesi doğal olarak sert ol-
mak zorunda olmuştur. Maalesef "Türkçülük", bu sü-
reçte gelişen sahte Kemalistlerin, Osmanlıcı ve ümmeç-
çi grupların desteği ve itmesiyle devletten dışlanmıştır.

3. Atsızın Sert Ve Uzlaşmaz Bir Tavrıla Savuduğu Türkçülük Anlayışı

Atsız, fikirlerini, inançlarını ve duygu ve düşün-
celerini herhangi bir sınır tanımadan yazan ve konuşan
dürüst olduğu gibi görünen bir kişidir. Atsız bir insanı
değerlendirirken, bir düşünceye meylederken ya da bir
arkadaş seçerken o insan, o düşünce veya kişi hakkında

yargıya varma ölçütü, Türkçülük fikri olmuştur. Türk'e göre bir anlayış ve bakış açısıyla çevresiyle, toplumla bağ kurmuştur. Bu nedenle Türkçülük fikrine zararlı ve aykırı bulduğu kişi ve fikirlere karşı mücadele etmekte ve savaş açmakta hiç beis görmemiştir. Bu nedenle sık sık bürokrasiyle, rejimle, yöneticilerle ve yasalarla başı derde girmiş ve zaman zaman da yargılanmıştır.

Bunlardan biri hiç şüphesiz sonradan "1944-1945 Irkçılık- Turancılık Davası" olarak adlandırılan hem zihinlere hem de tarihin kadim sayfalarına bu adla yazılan ve "3 Mayıs Türkçüler Günü" olarak adlandırılan kilometre taşının başlangıcına vesile olmuştur. Atsız, "1944-1945 Irkçılık- Turancılık Davası" öncesinde; 1944 Mart'ında Orhun'un 15. sayısında, İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun bir konferansında komünist gençlerin Baltacıoğlu'na küstahlık ve taşkınlıkları yapmaları üzerine dönemin yetkililerini uyarmak amacıyla dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu'na hitaben demokratik bir hak örneği olarak tek partili rejim olasına rağmen bir "açık mektup" yayımlar. Bu açık mektupta Atsız, komünistlerin artan faaliyetleri hakkında bilgi verir ve bu faaliyetlerini amacını tanımlar, bir sonraki Orhun sayısında da bu aşırı faaliyetleri yapan kişilerin adlarını ifşa eder ve bunlara dair belgelerle yayınlayacağını belirtir. Atsız, ikinci açık mektubu Nisan 1944'te "Orhun" dergisinin 16. sayısında yayımlar. Yayımlanan bu ikinci mektupta "Giritli Ahmet Cevat Emre", "Pertev Naili Boratav", "Sabahattin Ali" ve "Sadrettin Celal" gibi isimleri ve bu isimlerin komünist faaliyetlerini açıklar ve dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'i istifaya çağırır.

Milli Eğitim camiasındaki komünist kadro ve faaliyetlerinin varlığının öğrenilmesi dolayısıyla devrin "Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel" kendi partisi tarafından eleştirilmeye başlanınca, Atsız'ı Boğaziçi Lisesi'ndeki edebiyat öğretmenliği görevinden 7 Nisan 1944 tarihinde aldı ve aynı zamanda Bakanlar Kurulu kararıyla Orhun Dergisi, bir kez daha kapatıldı.

Atsız'ın açık mektupları, ülke genelinde büyük bir ilgi ve coşkuyla karşılandı. İkinci açık mektupta Atsız, adını verdiği kişilerin faaliyetlerini açıklarken Sabahattin Ali'yi "vatan haini" olarak nitelendirdi.

5. Sabahattin Ali'nin Atsız'a Dava Açması

Bunun üzerine Sabahattin Ali, Hasan Âli Yücel ve Falih Rıfkı Atay'ın teşvikiyle Atsız'a karşı hakaret davası açtı. Sabahattin Ali'nin savcıya ve Konservatuvar Müdürü Orhan Şaik Gökyay'a, "Dava açmak istemiştim, Hasan Âli Bey böyle istedi" dediği davanın ilk duruşması, 26 Nisan 1944'te saat 10:00'da başladı. Ancak, davacı Sabahattin Ali, kalabalık katılımcı sayısından korkarak adliyenin zemin katındaki mahkeme

salonunun açık penceresinden atlayıp kaçtı. Bunun üzerine, duruşma aynı gün öğleden sonra daha büyük bir salonda yapıldı. İlk iddia ve savunmaların sunulmasının ardından, hâkim Saffet, hakaretin "vatan haini" kelimelerinden oluştuğunu belirterek davacıya "hain olduğunu kanıtlamak isteyip istemediğini" sordu ve duruşmayı erteledi (Yaşlı, 2014: 72)

6. Atsız-Sabahattin Ali Davası

3 Mayıs 1944 Çarşamba günü, ikinci duruşmaya çok daha büyük bir izleyici kitlesi katıldı. Atsız'ın avukatlarının "soruşturmanın genişletilmesi" talebi reddedildi.

Savcının son iddianamesini sunmasının ardından duruşma ertelendi. Atsız İstanbul'da yaşadığı için Ankara'ya trenle seyahat etti ve 3 Mayıs 1944 Çarşamba sabahı Ankara Garı'na ulaştı. Gar, gençlerle doluydu. Aynı kalabalık, Atsız'ı önce otele, ardından adliyeye götürdü. Bu sırada adliye de milliyetçi gençlerle dolmuştu. Ancak gençler mahkeme salonuna alınmadı ve dışarıda polislerle arbede başladı. Bu olaylarda birçok genç gözaltına alındı.

Dava, 9 Mayıs 1944'e ertelendi. Ertesi gün gözaltılar devam etti. Sonraki günlerde, Falih Rıfkı Atay'ın başında olduğu Ulus gazetesi ve Sertel ailesinin yönettiği Tan gazetesinin Atsız'a karşı yayınları sonucunda, Atsız'ın üç avukatından biri olan Hamit Şevket, 8 Mayıs 1944'te Ulus gazetesine verdiği bir açıklamayla Atsız'ın avukatlığından çekildiğini duyurdu.

Atsız, bu davanın ilk iki duruşması arasında Ankara'da kalırken, 28 Nisan 1944'te Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ne, Tarih Doçenti Dr. Osman Turan ve asistan Ahmet Ellezoğlu'nu ziyarete gitti. Bu masum ziyaret, dönemin idarecileri tarafından bir olay haline getirildi. Atsız'ın misafir olduğu Osman Turan'ın odası, onu karşılayan öğrencilerle dolunca, fakülte yönetimi Atsız'a gösterilen bu ilgiden büyük rahatsızlık duydu. Bu ziyaret, Milli Eğitim Bakanlığı'nı da harekete geçirdi. Bakanlıktan gelen Yükseköğretim Genel Müdürü fakülteyi denetledi ve Osman Turan, 4 Mayıs'ta "vekâlet emrine" alındı. Ahmet Ellezoğlu da bir süre sonra okuldan ayrılmak zorunda bırakıldı (.

7. Büyük Genç ve Halk Kitlesinin Başlattığı Yürüyüş ve Gösterin Olaylara Damgasını Vurması

3 Mayıs 1944, yalnızca Atsız-Sabahattin Ali davasıyla değil, aynı zamanda duruşmayı izlemek için Ankara Adliyesi'ni ve çevresini dolduran büyük genç ve halk kitlesinin başlattığı yürüyüş ve gösteriyle de damgasını vurdu. Dava sona erdikten sonra gençler, kitleler halinde yürüyüşe geçti. Ulus Meydanı'na, milli marşlar söyleyerek ve "Komünistlere ölüm" sloganları atarak ulaş-

tılar. Orada konuşmalar yaptılar ve marşlar söylediler.

8. Hasan Âli Yücel, Falih Rıfkı Atay ve Ankara Valisi Nevzat Tandoğan'ın Kurduğu Komoplo.

Valilik, göstericilerin Çankaya'ya yürüyeceğinden şüphelenerek bunu engellemek için çeşitli önlemler aldı. Bu durumu kendi idtekleri doğrultusunda yönlendirecekleri bir zemine çekerek türkçü entellektüelleri tutuklatacak bir senaryo hazırlığına giriştiler. Bu senaryo, Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Hasan Âli Yücel, Ulus gazetesi başyazarı ve milletvekili Falih Rıfkı Atay ile Ankara Valisi Nevzat Tandoğan'dan oluşan üçlünün Türkçülere karşı bir komplosuydu. Yürüyüş yolunda motosikletli ve atlı polis ekipleri kalabalığa gönderilince, yürüyüş sokak kavgasına dönüştü. Yakalanan gençler, polis karakolunun 1. şubesine götürüldü. Bu sırada gazeteciler ve sivil polisler sürekli fotoğraf çekiyordu.3 Mayıs'ı damgalayan bir diğer olay, daha sonra ünlü Serdengeçti dergisini yayımlayacak olan Osman Yüksel'in Sabahattin Ali'yi tokatlamasıydı. Bu olayın etkisiyle, gösteriye katılanların gözaltına alınması için sert emirler verildi. Gözaltı ve tutuklama uygulamaları, İnönü'nün emriyle hükümeti yıkmaya yönelik bir hareket imajı yaratıldı ve dava bunun üzerine yürütülmedi. Gözaltılar gece boyunca ve ertesi gün devam etti.

Gözaltına alınanlar arasında Hukuk Fakültesi öğrencileri Sait Bilgiç, Cebbar Şenel, Mehmet Irmak, DTCF asistanı Ahmet Ellezoğlu ve öğrencisi Osman Yüksel, Sait Sadi Danişmendgazioglu ve Cevdet Savgar bulunuyordu. Siyasal Bilgiler'den 165 öğrenci göz altına alındı. 4 Mayıs 1944'te, SBO Öğrenci Derneği Başkanı Osman Gümrükçüoğlu, Ali Cankaya ve Ziya Göker, 4 Mayıs'ta gözaltına alınıp okul müdürünün girişimiyle serbest bırakılan isimler olarak, gözaltındaki arkadaşlarının serbest bırakılması için harekete geçti. Başvuracak başka bir üst makam bulamayınca, 6 Mayıs 1944'te Genelkurmay Başkanı Kâzım Orbay ile görüştüler ve arkadaşlarının serbest bırakılması için yardım istediler. Ancak olumlu bir yanıt alamadılar. Yine de, sonraki günlerde SBO öğrencileri peyderpey serbest bırakıldı. Milli Eğitim Bakan Yardımcısı, öğrencilerin bu girişimini affetmedi ve SBO yöneticilerine, öğrencilerin okuldan tamamen atılmasını emretti. Hemen toplanan okul disiplin kurulu, Müdür Prof. Dr. Zeki Mesut Alsan'ın müdahalesiyle Gümrükçüoğlu'nu iki yıl, Cankaya ve Göker'i birer yıl uzaklaştırma cezasına çarptırdı. Osman Yüksel fakülteden tamamen atıldı.

3 ve 4 Mayıs 1944'te Atsız, Devlet Konservatuvarı Müdürü Orhan Saik Gökyay'ın evinde misafirdi ve 5 Mayıs Cuma günü, ortak bir arkadaşlarının evinde onlarla birlikte akşam yemeğine davet edildi. Yemek sı-

rasında Gökyay bir telefon aldı ve Cumhurbaşkanı'nın kesin talebi (emri) hakkında bilgilendirildi. Başyaver, Atsız'ın derhal evi terk etmesi gerektiğini, aksi takdirde zor kullanılacağını bildiren bir telefon açtı. Atsız, İnönü'nün emriyle misafir olduğu evden kovuldu.

9. Sıradan Bir Dava Ve Gençlik Yürüyüşünün Devlet Meselesine Dönüştürülmesi

Sıradan bir dava ve gençlik yürüyüşünün devlet meselesine dönüştürülmesinin birçok nedeni vardı. Bu dava ve yürüyüş bahane edilerek Sovyetler Birliği'ne olumlu mesajlar sunulabilirdi.

II. Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında Almanya'ya sempatik görünmek için solcu ve komünist hareketlerin üyelerini tutuklayan İnönü yönetimi, savaşın seyrinin değiştiğini ve Sovyetler Birliği'nin kazanacağını anlaşılmaması üzerine, Türkçüleri cezalandırmayı Sovyetler Birliği'ne şirin görünmenin siyasi bir yöntemi olarak gördü. Yayınlarında Türk dünyasına ilişkin makale, yorum ve haberlere geniş yer veren Türkçüler, çoğu işgal altındaki topraklarda yaşayan Sovyetler Birliği yöneticilerini zaten rahatsız etmişti. Türkçülüğe karşı bir kampanya başlatmak ve önde gelen Türkçüleri tutuklayıp cezalandırmak, Sovyetler Birliği'nin gözüne girmenin bir yolu olarak değerlendirildi.

Dahası, Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Hasan Âli Yücel'in, 3 Mayıs'ın kahramanları olarak görülen Atsız ve kardeşi Nejdet Sancar ile kişisel hesaplaşmaları vardı. Atsız, "Alaylı Âlimler" başlıklı makalesinde Yücel'in Toplu Bir Bakış (Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış) adlı kitabını ağır bir şekilde eleştirmiş ve "Hasan Âli Bey! Haddini aşma. Sosyal bilimlere üzerine kitap yazmaya cüret ediyorum?" demişti. Ayrıca, Orhun'daki son makalesinde Yücel'in istifasını talep etmişti. Sancar ise, 1939'da görev yaptığı Sivas Öğretmen Okulu'nu ziyaret eden Bakan'ı karşılamamakla yetinmemiş, okul müdürü ve öğretmenlerin önünde onunla sert bir tartışmaya girmişti. O yıllarda İnönü'nün annesi için mevlit ve aşır okutmasıyla da tanınan ve Cumhurbaşkanlığı Köşkü'ne sık sık serbestçe girip çıkan Hasan Âli Yücel, durumu hemen İnönü'ye iletmış ve Türkçülerin bu yürüyüşü ve direnişi Rusya'ya ile ilişkileri sağlamak aöacıyla soruşturmanın yönü değiştirildi.

9 Mayıs 1944 Pazartesi günü, son duruşmada avukatları savunmalarını okuduktan sonra Atsız savunmasına başladı ve şunları söyledi: "Bir vatansever olarak, Türkiye'nin yok olma uçurumuna sürüklendiğini görüyorum. Komünistler ve ülkeyi mahvetmek isteyenler birbirlerini destekleyip ülkenin en yüksek mevkilerine yükselirken, vatanını sevenlerin en yüksek mevkilerde olma hakkı bulunmuyor." Her türlü darbeyle yok edilmek isteniyor. Atsız, sözlerini şu şekilde tamamladı: "Bu noktada ben-

*den bir talep bekleyebilirsiniz. Her şeyi tam bir samimi-
yetle, büyük bir vicdan huzuru ve inancın sağlamlığıyla
anlattım. Beraat talep etmiyorum. Bir an önce aile ocağı-
ma dönebilmek için hızlı bir karar vermenizi istiyorum.”*

Mahkeme, “vatan haini” ifadesini hakaret olarak değerlendirmede, ancak bunu “sövmek” olarak nitelendirirdi. Sövmeye karşılık gelen bir ceza verdi. Ceza indirildi ve ertelendi.

10. 10 Mayıs 1944'te Atsız'ın tutuklanması:

Ancak hükümet, Türkçülere karşı topyekûn bir korkutma ve baskı uygulamaya kararlıydı. 9 Mayıs 1944'teki beraatten bir gün sonra, 10 Mayıs 1944'te Atsız, kaldığı otelde tutuklandı. Takip eden günlerde tutuklamalar ve ev aramaları devam etti; birçok akademisyen, subay ve harbiyeli gözaltına alındı. Hükümet açıkça saldırıya geçmişti.

11. 18 Mayıs 1944'te bir resmi bildiri yayımlanması:

18 Mayıs 1944'te bir resmi bildiri yayımlandı ve bu bildiride Atsız ve arkadaşlarının “İrkçılık-Turancılık” peşinde koşarak mevcut düzeni devirmek istedikleri belirtildi.

12. Cumhurbaşkanı ve Milli Şef İsmet İnönü'nün 19 Mayıs 1944 Gençlik Bayramında Konuşması ve Gözaltıları Başlaması:

Bu bildirinin neden yayımlandığı ertesi gün anlaşıldı. 19 Mayıs 1944 Gençlik Bayramı vesilesiyle, dönemin Cumhurbaşkanı ve “Milli Şef” İsmet İnönü, tarihe 19 Mayıs 1944 Konuşması olarak geçen konuşmasında, Türkçülere karşı son eylemleri onayladı ve konuşmasının sonunda, “*Bu yeni fesatlara karşı vaadimizi kuvvetle müdafaa edeceğiz*” diyerek Türkçüler hakkında hükmünü verdi.

III. 1944-1945 İrkçılık-Turancılık Davası:

1. İstanbul 1 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi'nde 1944-1945 İrkçılık-Turancılık davası başlaması:

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün neredeyse bir “iddianame” niteliğindeki konuşmasının ardından, işkenceler ve nihayet 7 Eylül 1944 Perşembe günü, İstanbul 1 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi'nde Türkçülere karşı “İrkçılık-Turancılık” davası başlatıldı. Suçlamalar arasında gizli bir cemiyet kurmak, düzene düşmanlık, hükümeti devirme girişimi gibi ithamlar yer alıyordu. Kısacası, hükümet bir yandan Sabahattin Ali'ye vatan haini denmesinin intikamını alıyor, diğer yandan II. Dünya Savaşı bağlamında Stalin'e şirin görünmeye çalışıyordu. Bu arada, İnönü ve Stalin'in birlikte çekilmiş bir fotoğrafı basın organlarında sürekli yayımlanıyordu.

Devletin siyasi bir manevrası olarak gerekçelendi-

rilen bu dava için Atsız'ın ve tanınmış Türkçülerin evleri ve iş yerleri arandı. Bulunan bazı mektuplar... Yazılar delil olarak alındı ve gözaltı ile tutuklamalar için gerekçe olarak kullanıldı. Ankara'da gözaltına alınan bazı gençler İstanbul'a gönderildi. Atsız-Sabahattin Ali davası için Ankara'da bulunan Atsız, İstanbul'a gitmek üzere otelde hazırlanırken trenle İstanbul'a yollandı.

Aynı trenle İstanbul'a götürülen Osman Yüksel, Atsız'a yaklaşmasına izin verilmediği bu yolculuğu dergisinde detaylı bir şekilde yazdı. Bu arada, çoğunlukla Ankara ve İstanbul'da olmak üzere, ülkenin farklı yerlerinde yaşayan veya çalışan bazı kişiler, ya Atsız'a mektup yazdıkları ya da Orhun dergisinin açtığı ankete katıldıkları gerekçesiyle tutuklandı. Ankara'ya getirilenler ve sonradan gözaltına alınanlar da İstanbul'a gönderildi.

2. Siviller'in Sansaryan Han'a Hapsedilmesi

Gözaltına alınan ve tutuklananların bazıları sivil, bazıları ise askerdi. Siviller, o yıllarda Emniyet Müdürlüğü olarak kullanılan Sirkeci'deki Sansaryan Hanı'na hapsedildi.

3. Askerlerin İstanbul'un Tophane Semtindeki Askeri Cezaevi'ne Kilitlenmesi:

Askerler, İstanbul'un Tophane semtindeki Askeri Cezaevi'ne kilitlendi. Bundan sonra, oraya getirilen ve tutuklananlar için bir cehennem başladı. Hepsisi “temas yasağı” altındaydı; en yakın akrabaları, hatta aile üleriyle bile görüşmeleri veya görmeleri yasaktı. Hapsedildikleri tek kişilik, penceresiz ve ışısız hücrelerde birbirleriyle buluşmaları, konuşmaları veya görmeleri mümkün değildi. Bu nedenle, kimin oraya getirildiğini bilmiyorlardı. Ancak, koridorda bir isteklerini iletmek için bekleyen polis veya askerlerle konuşurken duyabildikleri seslerden bazılarını tanıyabiliyorlardı. Ardından ilk soruşturma başladı. Bu dönemde, gözaltındakilere önceden hazırlanmış bir “ifade” imzalatılmaya zorlandı; imzalamayanlar çeşitli işkencelere maruz kaldı.

4. Tabutluk” Adı Verilen Hücrelerde İşkence

Tutuklamalarla birlikte, Türkçüler “tabutluk” adı verilen hücrelerde işkence gördü ve bu işkenceler Haziran ve Temmuz 1944'te devam etti. Tabutlar, dikey olarak yerleştirilmiş tabut boyutunda beton oyuklardı. Üzerlerinde her biri beş yüz mum gücünde üç lamba yakılıyor ve mahkûmların çoğunun ihtiyaçları için bile dışarı çıkmasına izin verilmiyordu. Bu işkence çukurları daha sonra Atsız'ın şiirlerinde de anıldı. tutuklanan sanıkların İstanbul'a nakledilmesinden sonra, Ankara'daki Hasan Âli Yücel (Milli Eğitim Bakan Yardımcısı), Falih Rıfkı Atay (yazar ve Ulus gazetesi başyazarı) ve Nevzat Tandoğan'dan (Ankara Valisi) oluşan ekip, sorgulama ve işkence görevinden alındı;

bu görev İstanbul'a gönderilen bir ekibe devredildi. Bu ekip, Emniyet Müdür Yardımcısı Kâmuran Çuhruh, Emniyet Müdürlüğü 1. Şube Müdürü Ahmet Demir, Sait Koçak ve askeri hâkim yüzbaşı Kâzım Alöç'ten oluşuyordu. Tophane Cezaevi'ndeki sorgulamalar askeri yetkililer tarafından yürütüldü.

İstanbul'da başlatılan ilk soruşturmalar sırasında, tutuklu Türkçülere pek çok farklı işkence uygulandı. Bu işkenceler, sanık adaylarının sorgulayıcılar tarafından hazırlanan "ifade" metinlerini imzalamaları için yapıldı. Bu metinlerde, sanıkların ırkçı ve Turancı oldukları, devleti Turancı maceralara açık hale getirmek için darbe yapacak gizli bir örgüt kurdukları ve bu yolda yemin ettikleri gibi gülünç suçlamalar yer alıyordu. Ayrıca, bu iddiaları sözlü olarak da doğrulamaları isteniyordu. Önemli olan, Cumhurbaşkanı ve Milli Eğitim Bakanı ile destekçileri tarafından hazırlanan bu kurgusal ifadeyi okumadan, itiraz etmeden imzalamaları ve buna uygun bir "sözlü ifade" vermeleriydi.

5. İşkenceleri Ailelere Uzmanması

İşkenceler yalnızca sanıklara değil, bazılarının ailelerine de uygulandı. Örneğin, Atsız ve Nejdet Sancar'ın eşleri ve dolayısıyla aileleri de bu zulümlere maruz kaldı. Atsız'ın eşi, Erenköy Lisesi tarih öğretmeni Bedriye Atsız, 13 Mayıs 1944'te "vekâlet emrine" alındı ve 16 Mayıs 1944'te hiçbir soruşturma veya gerekçe olmadan tutuklandı. Bedriye Atsız, gözaltında olduğu süre boyunca dört buçuk yaşındaki oğlu Yağmur'u, evde temizlik için bulunan bir kadına emanet etmek zorunda kaldı. Ev polisler tarafından çevrildiğinden ve kimsenin eve girmesine izin verilmediğinden, evde "mahkûm" gibi kaldılar. Bedriye Atsız, 26 Temmuz 1944'te serbest bırakılsa da, "vekâlet emrinde" kalması 23 ay sürdü ve sonunda görev yaptığı liseden Kartal Ortaokulu'na tayin edildi. Benzer bir uygulama, Nejdet Sancar'ın eşi, Balıkesir Lisesi kimya öğretmeni Reside Sancar'a da yapıldı. 20 Haziran 1944'te o da "vekâlet emrine" alındı ve 20 Ekim 1944'te, habersiz bir şekilde Zonguldak Lisesi'ne kimya öğretmeni olarak atanarak bu işkenceden kurtuldu.

Sivil tutuklular, çok düşük bir "vekâlet emri" maaşıyla geçinmeye çalışıyordu; bazen bu bile ödenmiyordu. Sirkeci'deki ünlü Sansaryan Hanı'nın tavan arasındaki hücrelerde tutulan sivil tutukluların hücreleri, bir yatağın zor sığıdığı, 15 vatlık lambalarla aydınlatılan yerlerdi. Yataklar, kir ve pislik içindeki ahşap karyolalardaydı. Bit, pire, tahtakurusu gibi haşereler bu yataklarda kol geziyordu.

Ayrıca, bazen ikinci bir savunma adayı getiriliyor ve içeridekiyle birlikte kalması isteniyordu. Sonradan gelenler arasında yabancılar ve komünistler de vardı.

Dar tek kişilik yatağa iki kişinin sığması mümkün olmadığından, biri yatarken diğeri ayakta bekliyordu. O kattaki genellikle susuz olan tek tuvalete gitmek ve koridordaki tek lavaboyu kullanmak da ayrı bir işkenceydi. Daha sonra, kattaki tek tuvaletin kapısının ihtiyaç anında bile sürekli açık tutulması zorunluluğu başka bir işkence haline geldi. Çoğu mahkûmun günlük yiyeceği, üç yüz gramlık bir ekmek somunuydu. Parası olanlar dışarıdan yemek getirebiliyordu, ancak çoğunun böyle bir imkânı yoktu. Bu manevi baskılarla yetinilmeyip, bazı mahkûmlara maddi işkenceler de uygulandı:

Bu işkencelerden biri, mahkûmun Sansaryan Hanı'nın bodrumundaki "tabutluk hücresi"ne konulmasıydı. Duvarlarından lağım sızan, zemini ıslak ve iğrenç, uyuma yeri taş bir çıkıntıdan ibaret olan bu beş yerden birinde, Atsız bir hafta geçirdi. Hücreye konulduğunda yanında olan şapkası, bir hafta içinde küflenmişti. Bir diğer etkili işkence yöntemi, hoşnutsuz ifadeler kullanan ve/veya hazır yazılı ifadeleri imzalamayı reddeden savunma adaylarını, dikey konumda tabut şekilli ve büyüklüğündeki "tabutluk" veya "müte-na hücre" adı verilen oyuklara tıkmaktı.

Tavan arasındaki 19 ve 20 numaralı bu hücrelerin tavanında 1500 vatlık ampuller, duvarlarında kalın zincirler vardı. Yola getirilecek tutuklu, ayakta oraya götürülüyor, kolları ve bacakları zincirlerle bağlanarak duvara asılıyor, kapı kapatıldıktan sonra tepedeki ışık yakılıyor ve işkence gören kişi "pes edene" veya bayılana kadar orada tutuluyordu. Türkçüler, 48 saat yemeksiz ve susuz bu tabutlarda kalanları ya da orada tutulanları izlemek zorunda kaldı.

Bazıları bu tabutlarda birden fazla kez "misafir" edildi. Böylece, en korkunç maddi işkence biçimlerinden biri gerçekleştirilmiş oldu. Türkçüler arasında Reha Oğuz Türkkân, Orhan Saik Gökay, Hikmet Tanyu, Hamza Sadi Özbek ve sonradan serbest bırakılan Osman Yüksel bu işkenceye maruz kaldı. Tabutlukların bir diğer işlevi, tutuklulara gösterilerek istenen ifadeyi vermezlerse oraya konulacakları tehdidiyle korkutmaktı. Dayak, falaka ve küfür, yaygın işkence yöntemleriydi. Bu işkencelerden yararlanan çok sayıda Türkçü savunma adayı vardı. Bunlardan biri Sait Bilgiç, bir diğeri ise sonradan savunmadan serbest bırakılan Mehmet Külahlıoğlu'ydu. Hikmet Tanyu'ya uygulanan bir başka işkence, başına tabanca dayayarak tehdit etmektir. Dr. Zeki Velidi Togan'ın işkence payı, tutulduğu hücrenin haşerelerden temizlenmesiydi. Ayrıca, iki gün boyunca yiyecek ve su verilmedi. Açlık ve susuzluk işkencesi, herkese sıkça uygulandı.

Tophane Askeri Cezaevi'nde tutulan savunma adayları bu tür maddi işkencelere maruz kalmadı.

Ancak onlar da “çalışma” ve okuma yasağı altındaydı. Hücresleri dar, havasız ve tek kişilikti. Sansaryan Hanı’ndaki gibi, yatakları iğrenç derecede eski ve pisti. Hasan Ferit Cansever, kendisine tahsis edilen hücrenin yatağına giremediği için üç gün boyunca bir taburede uyumak zorunda kaldı; durumu fark edilene kadar evinden yatak gönderildi. Diğerleri ise böyle bir imkânna sahip olmadıkları için bu yataklarda uyumak zorundaydı. Alparslan Türkeş, oradaki işkenceyi şu sözlerle tarif etti: “*Hücrenin nemi, ışığın olmaması, güneşi görememek, hiçbir şey okuyamamak, hareketsizlik beni bitkin düşürmüştü.*” “Türkçülük Davası”nın ilk soruşturmalarında 15 çeşit işkence kullanıldığını belirleyen Hikmet Tanyu, işkence ve zulmü bir dava konusu haline getirmeyi başardı ve bunları yapanların yargılanmasının yolunu açtı.

6. 1944-1945 İrkçılık-Turancılık Davası ve 24 Türkçünün Yargılanması:

Türkçülük davasının ilk aşaması, onlarca kişinin sorgulandığı dört ay süren işkenceli bir sorgulama sürecinin ardından, 7 Eylül 1944 Perşembe günü İstanbul Birinci Sıkıyönetim Mahkemesi’nde başladı. Dava, Tophane’deki bir binada görülecekti. Mahkeme başkanı Bütüngeneral Yusuf Ziya Yazgan, duruşma hâkimi Yarbay Cevdet Erkut ve üçüncü üye Albay Galip Kaan’dı. Savcılığı, işkenceli sorgulama sürecinin savcısı Kâzım Alöç üstlendi. Mahkemeye sunulan dava dosyasında, alışlageldik belgelere ek olarak, İçişleri Bakanlığı tarafından daha önce kurulmuş ve nedense Hasan Âli Yücel’in başkanlık ettiği bir komite tarafından hazırlanan bir rapor da yer alıyordu.

İçişleri Bakanı Hilmi Uran’ın imzasını taşıyan bir yazıyla Sıkıyönetim Komutanlığı’na gönderilen ve dava dosyasına eklenmesi istenen bu raporda, milliyetçi-Türkçü yayınlara karşı alınacak önlemler belirlenmiş ve 47 milliyetçi-Türkçü kişinin isimleri listelenmişti. Belgenin dava ile ilgisini anlamak zordu. Ancak, Hasan Âli Yücel’in önerisi ve işbirliğiyle hazırlandığı ve davalar sırasında ihtiyaç duyulacak “yeni sanıklar” için ipuçları sağlamak amacıyla düzenlendiği tahmin etmek zor değildi. Listenin, bütünü tanınmış veya ileride önemli devlet görevlerinde bulunacak bu kişileri mahkemeye jurnal etmek amacıyla hazırlandığı açıktı. Rapor, Yücel’in Türkçülüğe karşı düşmanlığını gösteren tipik bir belgeydi. Soruşturmanın sonunda, 26 Türkçü’nün mahkemeye çıkarılmasına karar verildi. Ancak, üçünün dosyaları ayrıldığı için dava 23 sanıkla başladı. Duruşmalara götürülen sanıklar alfabetik sırayla şunlardı:

Alparslan Türkeş, Cebbar Şenel, Cemal Oğuz Öcal, Cihat Savaşer, Fazıl Hisarcıklı, Fehiman Altan,

Fethi Tevetoglu, Hamza Sadi Özbek, Hasan Ferit Cansever, Hikmet Tanyu, Hüseyin Namık Orkun, Hüseyin Nihal Atsız, İsmet Bütüntürk, M. Zeki Özgür, Nejdet Sancar, Nurullah Barıman, O. Yusuf Kadigil, Reha Oğuz Türkkkan, Saim Bayrak, Sait Bilgiç, Zeki Velidi Togan.

Sanık olması gereken ancak Almanya’da bulunduğu tespit edilen Doğu Türkistanlı Nuriman Karadağ ve eşi Ahmet Karadağ ile adresi bilinmediği için ulaşılamayan Heybetullah İdil’in dosyaları ayrıldı. Heybetullah İdil, daha sonra duruşmalara katılarak 24. sanık olarak sanıklar arasına eklendi. Heybetullah İdil’in Tophane Cezaevi’nde 24. sanık olarak yer aldığı, 24 Kasım 1950 tarihli Orkun dergisinde yayımlanan “1944’den Hatıralar” başlıklı bir yazıda, mahkûmlar arasında düzenlenen bir yarışmaya dair anıda açıkça görülmektedir. Bu nedenle, davada yargılananların sayısı genellikle kabul edildiği gibi 23 değil, 24’tür. İdil, davaya sonradan katıldı.

İlk duruşma gününde, Savcı Kâzım Alöç “Nihai Soruşturma Kararı”nı okudu ve bu karara eklenmiş bir “resmi bildiri” basına dağıtıldı; bu bildiri Türkçüleri suçluyordu. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından yayımlanan bu bildiride, “İrkçılık-Turancılık girişimleri ile gizli bir cemiyet kurarak millete ve vatanı ihanet etmeye kalkışan kişiler hakkında, gözaltında yürütülen soruşturmalar sonucunda alınan nihai soruşturma kararı, kamuoyuna aynı şekilde sunulmaktadır” deniyordu.

Davanın başında sanıkları peşinen suçlayan bu belge, davanın nasıl gelişeceğini ve nasıl sonuçlanacağını açıkça gösteriyordu. Bildiriye eklenen karar şöyleydi: “Teşkilat Kanununun ana özelliklerini ihlal etmek amacıyla ırkçılık ve Turancılık hedefiyle gizli bir cemiyet kurduğu tespit edilen bireylere karşı Örnek Yönetim Komutanlığı tarafından yürütülen soruşturmada; mevcut rejimimize ve vatandaşlarımızın gerçek milliyetçiliğine aykırı ilkeleri olduğu, gizli cemiyetler, faaliyet programları, teşkilatlar ve propaganda organları, hatta iletişimlerini gizli tutmak için gizli kodlar ve şifreler bulunduğu, ülkenin çeşitli yerlerinde ve özellikle her türlü eğitim kurumunda masum gençlere milliyetçilik öğretildiği anlaşılmıştır.

Bu gizli cemiyetlerin, ülkeye zararlı ideolojilerini gerçekleştirmek için çeşitli gruplar halinde çalıştıkları, vatansever duyguları istismar ederek kendilerine taraftar toplamak ve böylece hükümeti devirerek hedeflerine ulaşmak için sürekli ve sistematik bir faaliyet yürüttükleri anlaşılmıştır.

Bu gizli cemiyetleri kendi amaçlarına göre ülkenin güvenliğine karşı yönlendirmek isteyen yabancı teşkilat-

lar da hareketsiz kalmamış ve bu şekilde içten ortaya çıkan fesat ve ihanet hareketlerinde dış unsurların etkisi ve müdahalesi de ortaya çıkmıştır.” Girişten sonra, sanıkların dava konusu olduğu iddia edilen düşünce ve eylemleri her birine ayrılan alt bölümlerde açıklandı ve ardından uygulanacak cezalar belirtildi.

İlk oturumun, kimlik tespiti ve “nihai soruşturma kararının” okunmasıyla sona ermesinin ardından dava sürecinde, savcı ile mahkeme başkanı ve sanıklar arasında sık sık şiddetli tartışmalar yaşandı. Bu arada, daha önce askeri sanıkların tutulduğu Tophane Askeri Cezaevi’ne getirilen bütün Türkçüler, aynı mahalledeki mahkeme salonuna süngülü jandarmalar eşliğinde götürüldü. 66 oturum süren bu davada, zorlu sorgulamalar ve savunmaların ardından, 29 Mart 1945 Perşembe günü verilen kararla Prof. Dr. Zeki Velidi Togan, Hüseyin Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Nurullah Barıman, Cihat Savaşfer, Nejdet Sancar, Fethi Tevetoglu, Alparslan Türkeş, Cebbar Şenel ve Cermal Oğuz Öcal, 10 yıla kadar çeşitli hapis cezalarına ve sürgüne mahkûm edilirken, diğer sanıklar beraat etti.

7. Yargıtay ve Beraat

Bu kararın ardından dava, Askeri Yargıtay’a taşındı. Yargıtay, İstanbul 1. Sıkıyönetim Mahkemesi’nin bu kararını “usul ve esas yönünden” bozdu ve tutuklu sanıkların derhal serbest bırakılmasını emretti; dava, 2. Sıkıyönetim Mahkemesi’ne devredildi. Bu karar, 26 Ekim 1945’te İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı’na yıldırım telgrafla bildirildi ve mahkûmlar hemen serbest bırakıldı. Böylece, bazı Türkçüler için bir yıl beş buçuk ay süren hapis çilesi sona erdi.

Türkçülük davasının 2. Sıkıyönetim Mahkemesi’ndeki duruşmaları, 26 Ağustos 1946 Perşembe günü başladı. Mahkeme başkanı Bütüngenral Yaşar Yeniceoglu, duruşma hâkimi General Şevki Mutlugil ve üye Yarbey Ömer Köprülü’yü. Savcı olarak Hâkim Yüzbaşı Mehmet Ünlü görev yaptı.

İlk soruşturma kararında dosyaları ayrıldığı için 1. Sıkıyönetim Mahkemesi’nde yargılanamayan, Almanya’dan dönen Nuriman-Ahmet Karadağ çift de “sanık” olarak duruşmalara katıldı. Duruşmalarda, o dönemin İstanbul Valisi Lütfi Kırdar da dâhil olmak üzere birçok yeni tanık dinlendi. 31 Mart 1947’deki son duruşmada, “bütün sanıkların beraatine” karar verildi.

2. Sıkıyönetim Mahkemesi’nin bu kararı, Yargı İdaresi tarafından temyize götürülse de Askeri Yargıtay bu talebi reddetti ve mahkemenin kararını onadı; ardından gelen “düzeltilmiş yargılama” talebi de reddedildi. Böylece, pek çok sıkıntı ve çileye mal olan bu tarihî dava, Türkçülerin beraatiyle sonuçlandı.

IV. Davanın Sonuçları ve Türkçülüğün Geleceği

Bu sonuç, davayı “icat eden” ve Türkçülere zulmetmek için bir araç olarak kullananları, özellikle Cumhurbaşkanı İnönü ve Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Yücel’i memnun etmedi. İnönü, bu karardan sonra, belki de özellikle karardan sonra yaptığı Askeri Yargıtay ziyaretinde, kırk yıllık silah arkadaşı olan Yargıtay Başkanı Ali Fuat Erden’in odasına uğramama nezaketsizliğiyle hoşnutsuzluğunu gösterdi. Nitekim, Erden Paşa ve Askeri Yargıtay’ın diğer üyeleri Bütün-genral Kemal Alkan ve Tuğgeneral İsmail Berkok, kısa süre sonra emekli oldu. Yücel, bu yenilgiyi, beraat eden öğretmenlerin işlerine dönmesini engelleyerek intikam aldı.

Türkçülük davası beraatle sonuçlansa da, özellikle Milli Eğitim Bakanlığı’nda çalışan Türkçüler, Türkçü olmanın bedelini ödemeye devam etti. Bu bedeller, görevlerine iade edilmemek, eğitim veya hizmet kademelerinin çok altında pozisyonlara atanmak ve ülkenin çok uzak bölgelerinde görevlendirilmektir. Atsız, bu tür uygulamaların en ağırını yaşadı. 1949’a kadar kendisine görev verilmedi.

O dönemde aldığı görev, eğitimi ve mesleğine uygun bir lise öğretmenliği değil, kütüphaneciydi. Bunun amacı, şüphesiz onu öğrencilerden uzak tutmaktır. 1950’de, hükümet değişikliğinden sonra Haydarpaşa Lisesi’nde edebiyat öğretmeni olarak atandı, ancak orada sadece bir buçuk akademik yıl çalışabildi. 4 Mayıs 1952’de Ankara’da verdiği “Devletimizin Kuruluşu” konulu bir konferans bahanesiyle tekrar Süleymaniye Kütüphanesi’ndeki sürgün pozisyonuna gönderildi ve 1969’da emekli olana kadar orada tutuldu. Atsız’ın kardeşi Nejdet Sancar da benzer uygulamalara maruz kaldı. Birkaç yıl Zonguldak Kömür İşletmesi’nde işçi-memur olarak çalıştı. Atsız gibi, o da ancak 1949’da M. Çelikel Lisesi’nde edebiyat öğretmeni olarak atandı. 1950’de Edirne Lisesi’ne gönderildi, ancak orada da uzun süre kalamadı.

Milli Kütüphane’de çalışması şartıyla Ankara Gazi Lisesi’ne edebiyat öğretmeni olarak atandı ve emekliliğinden iki yıl öncesine kadar orada çalıştı. Sonra asıl pozisyonuna, Gazi Lisesi’ne geçti. Ancak, ağabeyinden farklı olarak, Milli Kütüphane’de çalışırken Polis Koleji ve Gazi Lisesi’nde ders verme fırsatına sahip oldu.

Türkçülük davasında sıkça bahsedilen işkenceler, özellikle tabutluklar, 14 Mayıs 1950 seçimlerinde muhalefetin ana propaganda malzemelerinden biriydi. Bu, İnönü liderliğindeki Cumhuriyet Halk Partisi’nin o seçimi kaybetmesine yol açan faktörlerden biriydi.

Özellikle seçimi kazanan Demokrat Parti, bu meseleyi bütün propaganda faaliyetlerinde kullandı. Büyük gürültü ve suçlamalarla açılan ve mantıksız işkencelerle devam eden bu dava, İsmet İnönü'nün istek ve çabalarına rağmen Türkçülerin zaferiyle sonuçlandı ve onlara karşı devlet terörü uygulayanlar için tam bir yenilgi oldu. Bu sonuçla, İnönü, büyük bir zevkle kullandığı "Milli Şef" unvanını kaybetti. Partisi bir daha "tek başına" iktidara gelemeyi. Kendi yetiştirdiği bir parti üyesi (Bülent Ecevit) tarafından Parti Kongresi'nde yenilgiye uğratılınca, kurucularından olduğu CHP'yi terk etmek zorunda kaldı. 3 Mayıs 1944 süreci ve Türkçülük davasının baş aktörlerinden Hasan Âli Yücel, 1946'da Milli Eğitim Bakan Yardımcılığı'ndan, 1950'de milletvekilliğinden ayrılmının acısını yaşadı. Türkçülere karşı devlet terörü uygulayanlardan Falih Rıfkı Atay ve Sait Koçak da hunting rifle, 1950 seçimlerinde milletvekilliğini ve Sait Bilgiç, Remzi Oğuz Arık, Arif Nihat Asya, Dr. Cezmi Türk gibi milliyetçi adayların milletvekili seçilmesiyle sonuçlandı. Öte yandan, 3 Mayıs 1944'ten sonra devlet terörünün ana uygulayıcılarından, casusluk davasına adı karışan ünlü Ankara Valisi Nevzat Tandoğan, intihar etti veya öldürüldü. Bu ikinci mektup, ülkede büyük bir milli seferberlik yaratır. Özellikle İstanbul ve Ankara başta olmak üzere birçok şehirde komünizme karşı gösteriler düzenlenmeye başlanır. Bu arada, Atsız'a ülkenin dört bir yanından mektuplar ve telgraflar gelirken, Ankara'daki yetkililer huzursuz olur. Atsız, farklı nedenlerle de olsa Türk soyunu devletten çıkarmaya çalışan kişi ve gruplara karşı dimdik durmuş ve mücadele etmiştir. Bu dik duruşu nedeniyle çok sayıda düşman edindi. Atsız, bu nedenle devlette sürgünler yaşayarak etkin bir konuma gelmesi engellendi. Hatta edebiyat dünyasında da hak ettiği yere gelmemesi için çıkarttığı dergilere karşı tutum alındı ve yasaklandı.

Atsız, Türkçülük fikrinin devletin kurucu fikri olmasına rağmen, bu süreçte bu fikrin dışlamaya çalışanlara karşı mücadele eden bir lider-figür olarak öne çıktı. Kişiliği, fikirleri ve mücadeleleriyle devletin Türk kimliğinden uzaklaştırılmasına karşı direnişin sembolü haline dönüştü.

Atsız, Türk kimliğini, Türkçülük fikrini, millî tarihi ve kültürel değerleri, Türk-İslam anlayışını devletten koparmayı amaçlayan unsurlarla sağ-sol ayrımı yapmadan oldukça sert mücadele eden "Kürşad" karakterli bir alptir. Bir taraftan sert üslup ve retorikle yazdığı yazılarla bu çevrelerle mücadele ederken diğer taraftan büyük bir özveriyle "geçmişin zafer destanları"yla beslenen zihniyle günümüzü yorumladı ve "Türkçülük" ve "Türk modernleşmesini" gerçekleştirecek fikri hare-

ketin oluşmasına katkı yaparak geleceğimiz için tezler, fikirler ve öneriler sundu. Tezleri, fikirleri ve önerileri sadece duyguya, tarih ve dil anlayışına bağlı olarak geliştirdi. Bu gelişim sürecinde maalesef onu destekleyecek felsefi derinliğe sahip bir entelektüel çevre bulamadı. Atsız bu nedenle felsefi taraf eksik bir ülkü, dava adamı olarak değerlendirilmelidir. Bir ülkü ve dava adamı olarak milleti için duyduğu samimi heyecan son derece önemlidir. O, bir ülkü, fikir ve dava adamı olarak, aynı zamanda güçlü bir Türkçü bir alp olarak sembol bir karakterdir.

Atsız, Türk dili, Türkoloji ve tarih yazımına çizdiği yön, fikir ve kültürel hayatımıza kazandırdığı fikirler ve aynı gelişen romanlar ve Türklük için mücadele eden heyecanlı bir kalbin ürünleri olan şiirleriyle, öznel duyu ve duygularıyla edebiyatımızın keşfedilmeyi bekleyen dehalari arasındadır. Atsız, Türk kimliğini koruma mücadelesinde kararlı bir süvari olarak öne çıkar.

Atsız Romanları ve şiirleriyle özellikle bizim neslimize milli bir heyecan aşılamış ve bizde millî bir aidiyet fikri geliştirerek öz güvem aşılamıştır. Atsız Türk milletine ve Türk devletine aidiyeti zayıflamış unsurlara karşı isabetli tespitleriyle geleceğimizde alacağımız stratejik tavrın tespitinde de önemli rol oynamıştır. Türkçüler, devleti ve düzeni devirme girişiminde bulunmakla suçlandı ve devletten dışlandı. Bu süreçte Türkçülük fikri sağ cepheye kaydırıldı ve Cumhuriyet ile Atatürk'e karşı bir konuma oturtulmaya çalışıldı.

Sonuç

1944-1945 Irkçılık-Turancılık Davası, Türk modernleşmesinin çelişkilerini ve milliyetçilikle ilişkisini gözler önüne seren bir dönüm noktasıdır. Batı modernleşmesinin organik ve toplum merkezli yapısına karşın, Türk modernleşmesi tepeden inme, taklitçi ve elitist bir süreç izlemiştir. Türkçülük, modernleşmenin motoru olmasına rağmen, devlet politikalarından dışlanmış ve dava süreciyle baskı altına alınmıştır.

Atsız, bu süreçte Türk kimliğini savunan bir sembol olarak öne çıkmış, ancak felsefi altyapı eksikliği nedeniyle mücadelesi duygusal ve tarihsel bir çerçevede kalmıştır. Dava, Türkçülüğün devletten dışlanmasına rağmen, milli bilinç ve aidiyetin güçlenmesine katkı sağlamıştır.

Kaynaklar

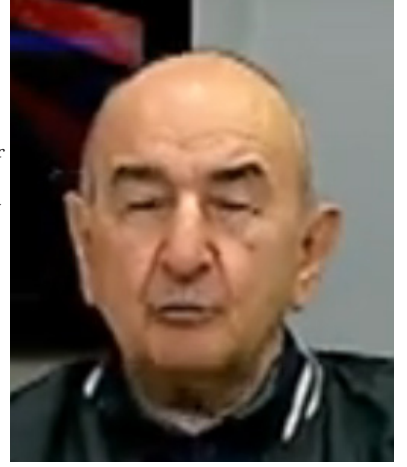
Ülker, Talat. (1988). Nihal Atsız Biography, Berserker Books

Müftüoğlu, Mustafa. (1974). Çankaya'da Kabus (3 Mayıs 1944), Yağmur Yayınevi, İstanbul

Yaşlı, Fatih. (2014). Kinimiz Dinimizdir Türkçü Faşizm Üzerine Bir İnceleme, Yordam Kitap İstanbul
İstanbul 1. Sıkıyönetim Mahkemesi tınanakları

Özet

Yunus Bekir (1868-1931), Kayseri'nin Dimitre köyünde doğmuş, Osmanlı'nın son döneminde eğitimci, gazeteci, şair ve siyasi aktivist olarak önemli katkılar sunmuştur. "Kayseri Kayserisi" olarak anılan Koramaz Nahiyesi'nin kültürel zenginliği, onun entelektüel gelişimini şekillendirmiştir. Eğrioğlu Türkmen aşiretinden gelen ailesi, zanaat ve ticaretle dış dünyadaki gelişmeleri takip etmiştir. Küçük yaşta İstanbul'a giderek İstavruz Mektebi ve Cerrah Mektebi'nde eğitim almış, ancak nakkaşlık ve ressamlığı tercih etmiştir. 1892'de İttihat ve Terakki'ye katılarak muhalif gazeteler dağıtmış, bu nedenle hapis ve sürgünle karşılaşmıştır. 1896'da Mizan ve Meşveret gazeteleri yüzünden işkence görmüş, 250 lina rüşvetle serbest kalmış, ardından Kayseri'ye sürülmüştür. 1897 Türk-Yunan Savaşı'na gönüllü katılmış, ancak savaş sonrası kötü muamele görmüştür. Avrupa'ya (Romanya, Fransa, İsviçre, Almanya) seyahat ederek Genç Türklerle etkileşime girmiş, Paris'te fikri olgunluğunu geliştirmiştir. 1908 II. Meşrutiyet ile Aziziye Kaymakamı olmuş, Kayseri'de Muammer Bey'le modernleşme projelerine öncülük etmiştir. 1910'da Erciyes Gazetesi'ni kurarak Kayseri'nin ilk gazetesini çıkarmıştır. Memleket Hastanesi'nin tamamlanmasına katkı sağlamış, kolera ile mücadelede sıhhi reformlar yapmıştır. Bünyan hidroelektrik santrali ve elektrikli tren gibi vizyoner projeler önermiş, ancak bazıları savaş nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Hürriyet Manzumesi'ni besteleyerek eğitimde vatanseverliği teşvik etmiştir. Kenan Hulusi Koray gibi genç entelektüelleri etkileyerek Yedi Meşaleciler'e ilham vermiştir. Cehalet ve haksızlığa karşı duruşuyla 1931'de Şarkışla'da vefat eden Yunus Bekir, Türk fikir tarihinde hak ettiği yeri almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Bekir, Kayseri, Koramaz Nahiyesi, İttihat ve Terakki, Erciyes Gazetesi, Hürriyet Manzumesi, Memleket Hastanesi, Kolera Mücadelesi, Muammer Bey, Dimitre Köyü

The First Turkish Nationalist Journalist: Yunus Bekir

Abstract

Yunus Bekir (1868-1931), born in Kayseri's Dimitre village, made significant contributions as an educator, journalist, poet, and political activist during the final years of the Ottoman Empire. The cultural richness of the Koramaz Nahiyesi, known as "Kayseri Kayserisi," shaped his intellectual development. Originating from the Eğrioğlu Turkmen tribe, his family engaged in crafts and trade, staying attuned to global developments. At a young age, he moved to Istanbul, studying at İstavruz Mektebi and Cerrah Mektebi, but chose to pursue nakkaşlık (ornamental art) and painting. Joining the Committee of Union and Progress (İttihat ve Terakki) in 1892, he distributed opposition newspapers, facing imprisonment and exile as a result. In 1896, he endured torture for distributing Mizan and Meşveret newspapers, was released after paying a 250-lira bribe, and was exiled to Kayseri. He voluntarily fought in the 1897 Greco-Turkish War but faced mistreatment afterward. Traveling across Europe (Romania, France, Switzerland, Germany), he interacted with Young Turks and refined his intellectual perspective in Paris. With the 1908 Second Constitutional Era, he became the Aziziye District Governor and spearheaded modernization projects in Kayseri alongside Muammer Bey. In 1910, he founded Erciyes Gazetesi, Kayseri's first newspaper. He contributed to the completion of Memleket Hastanesi and implemented sanitary reforms to combat cholera. He proposed visionary projects like the Bünyan hydroelectric plant and electric railway, though some were halted by the outbreak of World War I. By composing the "Hürriyet Manzumesi," he promoted patriotism in education. Influencing young intellectuals like Kenan Hulusi Koray, he inspired the Yedi Meşaleciler literary group. With his steadfast opposition to ignorance and injustice, Yunus Bekir, who passed away in Şarkışla in 1931, deserves greater recognition in Turkish intellectual history.

Giriş

Yunus Bekir (1868-1931), Osmanlı'nın son dönemlerinde ve II. Meşrutiyet sürecinde Kayseri'nin kültürel, entelektüel ve toplumsal dönüşümünde önemli bir figür olarak öne çıkar. "Kayseri Kayserisi" olarak anılan Koramaz Nahiyesi'nin Dimitre köyünde doğan Bekir, taşçılık, mimarlık ve nakkaşlık gibi zanaatlarla şekillenmiş bir bölgenin zengin kültürel mirasından beslenerek, eğitimci, gazeteci, şair ve siyasi aktivist kimlikleriyle çok yönlü bir etki yaratmıştır.

Tanzimat'tan Cumhuriyet'e uzanan fikir hareketlerinde ve II. Meşrutiyet'in hazırlanmasında aktif rol oynayan Bekir, İttihat ve Terakki Cemiyeti'ndeki faaliyetleri, sürgünlerle dolu mücadeleci hayatı ve Kayseri'de eğitim, sağlık ve altyapı alanındaki reformlarıyla tanınır. Bu makale, Yunus Bekir'in hayatını, katkılarını ve bölgesel ile ulusal çapta bıraktığı mirası, dönemin sosyo-kültürel ve siyasi bağlamı çerçevesinde incele-

meyi amaçlamaktadır.

Kayseri'nin Kapadokya'nın merkezi olduğu dönemde, Koramaz, Gesi ve Derevenk vadilerindeki köyler, bölgenin ekonomik ve kültürel canlılığını oluşturan temel unsurlardı. 1875 nüfus sayımına göre, Kayseri şehir merkezinde 42.000 kişi yaşarken,

Talaş'tan Bünyan'a uzanan bu vadilerde yaklaşık 50.000 kişi, yani sancak nüfusunun %40'ı bulunuyordu.

Bölge halkının zanaat ve sanat alanındaki yetkinlikleri, köyler ve kasabaları bir cazibe merkezi haline getirmiş, "Kayseri Kayserisi" ifadesiyle bu eşsiz kimlik vurgulanmıştır. Yunus Bekir'in doğup büyüdüğü bu ortam, onun entelektüel gelişimini ve ilerici fikirlerini şekillendiren temel etkenlerden biri olmuş; aynı zamanda İstanbul, Avrupa ve Osmanlı coğrafyasındaki deneyimleri, onun vizyoner projelerini hayata geçirme azmini güçlendirmiştir.

I. Tarihi ve Kültürel Bağlam

1. Koramaz Nahiyesi ve Kayseri'nin Kültürel Önemi

Kayseri'ye tabi İspile köyü yakınlarından başlayarak, kuzeydoğuya doğru uzanan Koramaz Dağı'nın kuzey eteklerindeki arazide yer alan, oldukça derin ve birbirlerine paralel; Koramaz Vadisi, Gesi Vadisi, Der-evenk Vadisi gibi üç büyük vadinin, çevresinde kurulmuş bulunan çok sayıda köy ve mezradan meydana gelen idari birimin eski kayıtlardaki ismi Koramaz Nahiyesi idi.

Kayseri'nin, Kapadokya'nın merkezi olduğu dönemde de, merkezin asıl varlığını bu vadilerdeki köyler teşkil ediyordu. Bölge halkı, geleneğinde yer alan taşçılık, mimarlık, nakkaşlık... Gibi meslek ve zanaatların verdiği güçle, köy ve kasabalarını imar ederek, adeta bir cazibe merkezi haline getirmişlerdi. Bundan dolayıdır ki, 1875 yılı nüfus sayımında Kayseri şehir merkezinde 42.000 nüfus mukim iken, aynı tarihte, Talas'tan- Bünyan'a kadar uzanan dar bir bölgedeki yerleşim alanında, kilometre kareye 250 kişi düşecek kadar yoğun ve Kayseri Sancak nüfusunun % 40 na tekabül eden 50.000 civarında bir nüfus barına biliyordu. Bunun içinde bölgeye "Kayseri Kayserisi" denilmiştir.

2. Yunus Bekir'in Erken Yaşamı ve Etkileri

2.1. Dimitre'de Çocukluk

Toplumumuzda, aydınlar arasında, Tanzimat ile başlayan ve Cumhuriyetin ilanına kadar devam eden fikir hayatının ve bilhassa ikinci Meşrutiyeti hazırlayan siyasi hareketin önemli elemanlarından olan Yunus Bekir Beyefendi 1868 yılında "Kayseri Kayserisi" denilen bölgenin köylerinden Dimitre/Dimidere de dünyaya gelmiştir. Ailesinin, "Eğri oğlu" adlı Türkmen aşiretine mensup bulunduğu ve Konya taraflarından göçerek Dimitre'ye yerleşmiş bulundukları, merhumun yeğeni Ali Rıza Önder tarafından belirtilmektedir.

Hiç şüphe yok ki İnsanın doğduğu ve büyüdüğü çevresi onu etkisi altına almasın. Bu etkileşme, bazı insanlarda az, bazılarında ise, Yunus Bekir'de görüldüğü gibi derin izler bırakacak kadar büyüktür. Doğduğu ve büyüdüğü, adını Homeros Destanındaki bereket tanrısından "Demeter" den alan Dimidere köyüne karşı duyduğu derin özlemi, Yunus Bekir mısralara şöyle döküyor:

*"Bilirim, kendi köyümdür o dere
Orda doğdum, hürmetim var madere
Öyle severim ki köyümü kalben
Dünyayı verseler vermem Mançure (bir semt)
Ulupınar yere çarpar yüzünü
Gözünde yıkarlar kızlar yüzünü
Al çiçekli yeşil donlu bahçeme*

Vallahi değişmem bu yeryüzünü"

2.2. Kültürel ve Entelektüel Ortam

Yunus Bekir Beyi içinde büyüdüğü coğrafyanın dışında, Dimitre'nin hemen yakınında yer alan: 19.yy da yetişmiş en büyük mecelle şarhi (Mecelle'yi şerh eden) hukukçu Müftü Mesut Efendi ve oğlu Rifat Efendi, Ağırnaslı Mustafa Çavuş, Seyit Efendi Zade Şükrü Efendi, Abdulkadir Zamantılı, İsmail Ozan gibi sanatçı, yazar ve ilim adamının bulunduğu Ağırnas; Abdullah Efendi ve Şaban Hami Bey gibi divan şairi ve çok sayıda idari görevde bulunmuş vezir-vali-divan kâtibi gibi insanların yetiştiği, Şair Behçet Kemal Çağlar'ın köyü Büyük Bürüngüz; altı adet mahalle mektebi, bir adet Medrese ve medrese eğitiminin yetersiz çağdaş olmadığının anlaşılması üzerine açılan iki adet özel okulu bulunan, çok sayıda ilim sahibi Hoca ve Müderrisin yaşadığı Gesi-Efkere gibi gelişmiş köylerin kültürü de etkilemiştir.

Yakın çevrenin dışında, aile erkekleri, nakkaş ve boyacılık gibi zanaatları icra etmek üzere gittikleri ve uzun süre kaldıkları İstanbul'un da etkisinde kalmışlardır. Zira buranın konuşma tarzı-beyefendiliği gibi kişisel özelliklerinin yanında maddi kültür unsurlarını da köylerine taşımışlardı. Ayrıca, Behçet Kemal Çağlar'ın dedesi Bağdat valilerinden Şaban Bey ile de akrabalık bağları bulunuyordu. Şaban Bey ailesinden ve Yunus Bekir'in biraderi Ali'nin Girit'te, Saray aşçısından öğrendiği "Saray Mutfağı" na ait yemek ve meze çeşitleri, Eğrioğlu ailesinin mutfağına girmiş ve hanımları tarafından da benimsenerek bir gelenek halinde nesilden nesile intikal ettirilmiştir. Hulusa Yunus Bekir, ilerideki hayatında düşüncesine etkili olacak oldukça kaliteli ve ileri bir kültürel ortamda çocukluğunu geçirmiştir.

Ayrıca Eğrioğulları uzun yıllar, kervanlarla Bağdat-Basra, Trabzon-Tebriz, İzmir-Kayseri, Halep-Şam, Kayseri-İstanbul arasında taşımacılık yapmışlar ve Avrupa'nın sanayi ürünleri ile tanışarak dış dünyadaki gelişmenin de farkına varmışlardı. Avrupa'da ki gelişmenin ilimle olduğunu anlayan Eğrioğlu Mehmet, Tanzimat Fermanının ilanından hemen sonra köyüne bir ilk mektep yaptırmıştır. Ailedeki geleneğin icabı olarak ileride 1908 yılında Kayseri Maarif Encümeni üyesi olarak vazifede bulunacak ve Kayseri'de ki yenileşme hareketlerinin ileri gelenleri arasında yer alacak olan Yunus Bekir, köyündeki dedesinin yaptırdığı mektebin yerine, üç sınıflı bir ilk mektebin yaptırılmasına da öncülük edecektir.

2.3 Eğitim ve Mesleki Başlangıçlar

Babasını 1876 kaybeden Küçük Yunus, daha

önceden, aileden ve çevreden edindiği intibadan; amcalarının kuzu çobanı olması için yaptıkları baskıyı reddetmiş ve okumak arzusuyla küçük yaşta köyünü terk ederek İstanbul'a gitmiştir. Orada Beylerbeyinde, akrabaları Halim beyin yanında, üç yıl "İstavruz mektebi" okuyarak ilk Mekteb tahsilini tamamladıktan sonra, Haydarpaşa hastanesi bünyesinde bulunan Cerrah Mektebine girmiş ve burada da üç yıl okuyarak, cerrah yardımcısı diplomasını almıştır. Daha sonra ata mesleği olan nakkaşlık ve yağlı boya ressamlığını öğrenerek, asıl mesleği olan cerrahlığa rağbet etmeyerek, inşaatlarda çalışmış. Elinin emeği ve alın teri ile kazandığı paraları yollayarak köyünde bıraktığı anası ile kız kardeşlerinin geçimini temin etmeye çalışırken, 1890 yılında başına gelenleri: "şurada burada sanatımı icra ederken Sadrazam Cevdet Paşa'nın müsteşarı Giritli Ziya Bey'in Marki Köyündeki konağını yaptım. Bu zatta seksen lira alacağım kaldı. Dava ettim haklı olduğum halde ona hatırlı ederek beni mahkemeden koğdular" diye anlatmaktadır. 1905 yılında İstanbul'da Fatih Sultan Mehmet semtinde ki bir işyerinin (Şekerci Hanı) fiyatının 125 lira olduğunu hatırlatırsak, Müsteşar Ziya Beyin inkâr ettiği 80 liranın büyük bir meblağ olduğu anlaşılmış olur. Hak arama yollarının tükendiği, adaletin "mülkün temeli" olmaktan uzaklaştığı ve güçlüyü haklı ilan ettiği yerde zulüm başlamıştır.

İkinci Abdülhamit yönetimini bir istibdat rejimi olarak dillerinden düşürmeyenler, aynı dönemin adalet teşkilatının durumunu ve işleyişini ele alarak incelemekten uzak durmuşlardır.

3. Siyasi Aktivizm ve Gazetecilik

3. 1. İttihat ve Terakki ile İlişkisi

Kimseye eyvallah etmeyen ve daha sonraki hayatında da etmeyecek olan genç Yunus Bekir, maruz kaldığı haksızlığa karşı mücadeleye karar vererek 1892 yılında gizli çalışan "İttihat ve Terakki" cemiyetine, Çeşme Meydanlı Cevdet Efendinin delaletiyle üye olur. Böylece, ömrünün büyük bir kısmını zindanlarda ve sürgünlerde geçireceği yeni bir maceraya da atılmış bulunur.

3. 2. Gizli Teşkilattaki Görev

Yunus Bekir, gizli teşkilattaki görevi icabı, Avrupa'dan gönderilen idareye muhalif dergi ve gazeteleri özel bir şifre ile Fransız postanesinden alarak abonelerine dağıtırken, gazeteciliğe de ilk adımını böylece atmış bulunmaktadır. Ayrıca yeni fikir ve düşünceleri yayan gazete ve dergileri okuyarak kendi fikri alt yapısını oluşturmaya çalışırken, siyasi fikirlerin geniş halk kitlelerine ulaştırılmasında ve hüsnü kabul bulmasında, basının önemini de çok iyi idrak etmiş bulunuyordu.

3.3. Muhalif gazetelerin (Mizan, Meşveret) dağıtımı ve Başına gelenler

1896 yılında, İstanbul'da Fatih Cami civarında "Mizan" ve "Meşveret" gazetelerini dağıtırken, başına gelenleri ve sonrasını: "Üç sene akdem Fatih Sultan Mehmet Camiinde Meşveret ve Mizan gazeteleri dağıtmaktan itham edilerek Babı Zaptiyede cengizpesendana işkencelere hedef edildim. En nihayet zulmen itham olunarak dört ay kadar da mahpushane-i umumide yattım. Bu müddet zarfında yediğim dayaklar, duçar olduğum işkenceler hadden efzun idi. Beratım için irae ettiğim delail semeresiz kaldı. Bana, halâsın için en büyük delil paradır diye sarahaten söylediler. Bende nem var nem yok cümlesini sattım, iki yüz elli lira kadar bir meblağ tuttu. Bu parayı da rüşvet olarak babı zaptiye canavarlarına, hâkim namı altındaki kıta-ı tariklere yedirdim. Paralar bittikten sonra aç, susuz Anadolu'ya nefyim için hüküm verdiler. Verdiğim rüşvet semeresiz kalmadı demektir." diye anlatırken, idarenin ve adalet mekanizmasının nasıl çalıştığını bir kere daha gözler önüne seriyordu.

3.4. Kayseri'ye Sürgün

250 lira rüşveti "babı zaptiye" (Emniyet Dairesi) canavarlarına, hâkim namı altındaki "kıta-ı tariklere" (yolkese haydut takımı) na verdikten sonra, Kayseri'ye köyüne sürülür ve burada evlenir.

3.4. Gönüllü Askerlik, 1897 Türk-Yunan Harbi ve Siyasi ve Sosyal Sorunlara Eleştiriler

1897 yılında Türk Yunan savaşına gönüllü olarak iştirak eder ve Teselya'da savaşır. Bu savaşı ve sonrasını: "Yunan muharebesi ilân olunduğu zaman (1897-Türk-Yunan harbi) millete ve devlete son vazifemi icra için gönüllü asker yazıldım. Yenişehir ovalarında, Dömeke dağlarında biçare evladı vatanla birlikte karnımız aç, sırtımız çıplak olduğu halde düşman süngülerine merdane, fedakârane göğüs gerdik. Muharebe hitamında biz gönüllüleri beş parasız salıverdiler. Kırk kişi belediyeye müracaat ettik. Harcıraha bedel elimize, birer okka ekmek vererek defolup gitmemiz için tehdit ettiler. Bendeniz bir İtalyan vapuruna girip Selanik'e bin meşakkatle geldim. Selanik'ten piyade olarak sekiz günde İskeçe'ye geldim." diye anlatıyor. Vatan ve yurt sevgisi ile düşmana karşı gönüllü olarak savaşan bu yiğit vatan evlatlarına, mahalli yöneticilerin gösterdiği menfi tepki, o bölgedeki fert ve cemiyet yapısını ve hâkim olan düşüncüyü ve ileriki yıllarda bu toprakları niçin kaybettiğimizin anlaşılması bakımından oldukça önemlidir.

3.5. İskeçe'ye Dönüş ve Avrupa'ya (Romanya, Fransa, İsviçre, Almanya) seyahatler Genç Türklerle etkileşimler

Savaşın nihayetinde İstanbul'a dönmeyerek İskeçe'ye gider. Orada Ceza Reisi Ahmet Fettah Bey'in yanında kalır. Buradan, Cenevre ve Mısır'da ki Genç Türklerle mektuplaşıırken, kısa süre tutuklanır ve cezaevinden kaçarak Filibe'ye gider. Filibe'de, Muvazene gazetesi sahibi Ali Fehmi Beyin yanında sekiz ay çalışır. Hazırladığı şiir, yazı ve resimlerden oluşan bir nevi duvar gazetesi vasfındaki kâğıtları, Filibede'ki kahvehanelerin duvarlarına asarak halkın okumasına ve irşadına çalışırken bu hareketlerinden dolayı takibe uğrar ve dövülür. Oradan, Romanya'ya gider ve Dobruca Kasabasında ulemadan Hüseyin ve Seyit Beylerin evlerinde bir müddet kaldıktan sonra, Mecidiye kasabasına Dr. İbrahim Temo Beyin yanına geçer.

Görüldü gibi İstanbul'a gelmeyen ve bir nevi sürgün hayatı yaşayan Yunus Bekir, dolaştığı şehir ve kasabaların, hatır şinas, ilim ehli, makam sahibi insanlar ve aileleri ile beraber olmuş ve onlardan yardım görmüştür. Bazı kalemler tarafından zaman zaman onun istibdada karşı bir gönüllü sergerde gibi takdim edilmesi, hakkındaki yeterli bilginin kaynaklarda yer almamasından ileri gelmiş olmalıdır. Zira sanıldığı gibi basit bir militan olsa idi, gezdiği yerlerde, üst seviyedeki insanlar tarafından bu kadar hüsnü kabul görmezdi. 1899 yılında Romanya'dan Viyana'ya oradan İtalya üzerinden Paris'e geçer. Burada tahsilde bulunan ilim ve fikir sahibi kişilerle tanışır. Bu tanıştığı kişilerden birisi de, dış Türklerden olup Paris'te tahsilde bulunan ve Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye'ye gelecek olan, büyük âlim hukukçu-sosyolog Prof. Dr. Sadri Maksudi Arsal beyefendidir. Yunus Bekir Paris'te bulunduğu yıllarda felsefi - ilmi sohbet ve toplantılara iştirak ederek fikri tekâmülünü tamamlar.

Fransa'dan Almanya'ya da gittiği ve oradaki fabrikaları gezdiği hatta çalışıp para kazandığı da bilinmektedir. Daha sonra gördüklerini ve öğrendiklerini, 1909 yılında Kayseri Mutasarrıfı mümtaz bir şahsiyet olan Muammer Bey ve Kayseri'nin diğer ileri gelenleriyle birlikte yaptıkları plan ve projeleri hayat geçirmeye çalışacaktır.

Yunus Bekir, Paris'ten İsviçre'ye geçer, orada: İrtihat ve Terakkinin kurucularından İshak Sukiti ve Dr. Abdullah Cevdet, İncir Köylü Dr. Hakkı Bey, Bedirhani zade Abdurrahman Beylerle beraber bulunur ve Osmanlı dergisinde çalışır.

İsviçre'den, Abdullah Cevdet ve arkadaşları tarafından, özel malzemelerle eylemde bulunmak, ses getirmek ve böylece yurt dışında bulunan gizli teşkilatın gücünü göstermek için İstanbul'a gönderilir. İstanbul'a gelen Yunus Bekir yakalanır. Kendi ifadesine göre yedi

buçuk yıl hapisteye yatar. Hapisteye bulunduğu süre yeme içme, giyim kuşam ihtiyaçlarını kardeşi Ali sağlar. Ali'nin birçok defa zaptiye nezaretine dilekçe vermesi ve bir seferinde Zaptiye Nazrının arabasının önüne yatmasından sonra, Şefik Paşa'nın insafıyla serbest kalır. Mecburi ikamete tabi olarak, polis nezaretinde memleketi Kayseri'ye gönderilir. Kayseri'de Kaleli Çömlekoğlu Hacı Ağanın kefaletiyle, her hafta Kapıaltı'na- jandarmaya gelip görünmek üzere köyüne yollanır.

Yolda gelirken, Kırşehir'de bulundukları vakit, kardeşi Ali'nin, köyüne telgrafla, müjdeli haberi iletmesi üzerine, Yunus Bekir'in hanımına inme iner hastalanır, bunlar Kayseri'ye gelip oradan da köylerine vardıklarında, kadıncağızın cenazesini defnedip mezar-dan dönen insanlarla karşılaşarak olup biten acı olayı öğrenmiş bulunurlar.

4. II. Meşrutiyet Sonrası Düzene giren ve kaymakamlık ve Kayseri'nin Modernleşmesine Katkıları

Yunus Bekir'in acı ve zulümlerle dolu çileli hayatı 1908 yılında İkinci Meşrutiyet'in ilanı ile son bulur.

Aziziye Kaymakamı olarak görevde bulunurken idarecilikte gösterdiği başarılarından ve ehliyetinden dolayı 1 Eylül 1909 da Kayseri Mutasarrıfı olan Ahmet Muammer Bey ve çalışma arkadaşları, ülkü ve idealleri icabı olarak cehaleti yenmeyi ve bu yolda mücadeleyi kendilerine hedef olarak seçerler. Yunus Bekir Bey de Kayseri Maarif Encümeni Üyesi ve ibtida-i müfettişi olarak Muammer Beyin yakın çalışma arkadaşları arasında yerini alır.

1908 yılında Kayseri'de ilmiye adı verilen 30 adet medrese ve 2000 civarında talebe bulunuyordu. Bu medreselerden birisini Medrese-i Fünun (matematik, tarih, coğrafya, fizik, kimya...) gibi bilimlerin okutulduğu hale dönüştürmek için gösterilen çalışmalardan netice alınamamış idi. Bunun üzerine, Muammer Bey ve arkadaşlarının gayreti ile Kayseri merkez ve köylerine, kendi imkânları ile 70 adet çeşitli seviyede mektep yaptırılmıştır hem de yokluk yıllarında. Bu mektepler yaptırılırken, biryandan da buralarda yeni usulde ders verecek öğretmenlerin yetiştirilmesi için Anakara Muallim mektebinin bir şubesini Kayseri'de açmayı düşünürlerse de, bu işin resmi yoldan halli uzun zaman alacağından, Muammer Bey kendi yetkisini kullanarak, şehirde Uzunyol'da 1909 tarihinde bir muallim mektebi açmıştır. Birkaç yıl sonra Bahçebaşı semtine taşınacak olan bu okul, 1918 yılına kadar faaliyetine devam ederek, Kayseri eğitim tarihi yönünden büyük önem arz eden muallimler

yetiřtirmiřtir.

4.1. Entelektüel ve Edebi Miras řiirsel ve Felsefi Katkılar

Yunus Bekir Bey bu okulların açılmasından dolayı çok büyük bir memnuniyet duymuş, güftesi ve bestesi kendisine ait;

*Açılın ikbalimiz,
Şen olsun vatanımız
Söylensin Osmanlılar,
Her lisanda namımız.
Gel ey kâşane-i hürriyet,
Gel ey kâşane-i meymenet.
Biz visalin çağına,
Yeni girdik sâline,
Feda olsun canımız
Meşrutiyet yoluna
Gel ey kâşane-i hürriyet,
Gel ey kâşane-i meymenet.
Say ü gayret edelim,
Terakkiye gidelim,
İlm ü hüner, marifet
Fenni elde edelim.
Gel ey kâşane-i hürriyet,
Gel ey kâşane-i meymenet.*

“Hürriyet Manzumesi” ni yazarak, bestelemiş ve marş olarak uzun yıllar talebeler tarafından mekteplerde okunmuştur.

4.2. Gazetecilik ve Kamu Aydınlanması

Yunus Bekir, 1910 yılında ilk nüshasında “sahib-i imtiyaz ve müdür-ü mesul, Kayseri maarif encümeni namına Yunus Bekir” yazılı ve Kayseri’nin ilk gazetesi olan Erciyes Gazetesini, Mutasarrıf Muammer Beyin teşviki ile çıkartarak, Kayseri Basın Tarihine geçmiştir.

Muammer Beyin idealist arkadaşları, İkinci Meşrutiyetin anısına, Kayseri-Talas yolunun her iki tarafını, akasya dikerek ağaçlandırmışlardır. 1960’lı yıllara Kadar, Kayseri’den Talas’a, bu dikilen ağaçların oluşturduğu koridordan gidiliyordu. 1970’li yıllarda adı geçen yol genişletilirken, dikilen ağaçlarda kesildi.

4.3. Halk Sağlığı ve Sıhhi Alanda İslahatlar

Esas mesleği sağlıkçı olan Yunus Bekir, Muammer Beyin desteği ile sıhhi alanda önemli ıslahatlarda bulunmuştur. Böylece, halktan aldığı yardımlarla, yıllar önce başlanmış ve bir türlü tamamlanamayan “Memleket Hastanesi”nin birinci katını yaptıırarak, Kayseri’ye ilk hastaneyi kazandırmış ve bir müddet burada idarecilik de yapmıştır. Birinci Cihan harbinde Cephelelerden gelen ve hastanede yatan yaralı askerlerin, tedavi ve bakımlarında gönüllü olarak çalışmıştır.

Diğer yönden, Kayseri ve köylerinde çok sık

görülen ve yüzlerce insanın ölümüne sebep olan kolera hastalığına karşı açılan savaşta görev yapmış. Bunun için, jandarmanın desteği ile helâsi olmayan kenar mahalleler ve köylerde tuvalet yapılmasını mecburi tutmuşlar. Mahalle aralarında bulunan ahır artıklarının, yerleşim yerlerinin uzağına çıkartılmasını, üzerlerinin kireç ve toprakla örtülmesini sağlayarak çevre temizliğini ilk başlatan ve başaran kişi olmuştur.

4.4. Kayseri’nin Modernleşmesine Katkılar

Yunus Bekir ve dava arkadaşlarının projeleri arasında Kayserinin aydınlatılması da bulunuyordu. Bunun için, Bünyan’a yaptırılacak hidroelektrik santralinden üretilcek elektrikle, Kayseri’nin aydınlatılması sağlanırken, diğer yandan da Kayseri-Talas, Kayseri-Bünyan arasında elektrikli trenlerle yolcular taşınarak ulaşım kolaylaşacaktı. Bu iş için Bünyanlı İbrahim Bey, santralin inşa edileceği yer ile Bünyan Suyu’nun çıktığı Pınarbaşı mevkii arasındaki, su yatağında bulunan özel şahıslara ait araziye satın alarak 1913 yılı itibariyle 20.000 altın lira gibi büyük bir meblağı da sarf etmişti. 1914 yılında Cihan Harbinin çıkması ile bu proje akim kalmış ve daha sonra 1928 yılında hayata geçirile bilinmiştir. Yunus Bekir ve dava arkadaşlarının yüz yıl önce yapmayı planladıkları elektrikli tren projesinin cüzü bir kısmı, ancak 2009 yılında gerçekleşebilmiştir. Yunus Bekir Bünyan Suyu üzerine Ağırnaslı Mustafa Çavuş ile birlikte bir un değirmeni kurmuş ve çalıştırmıştır. Böylece daha sonraları Kayseri’de kurulan modern değirmencilik işletmelerinin öncülüğünü de yapmış bulunmaktadır.

Ekonomik hayatta serbest teşebbüsten yana liberal görüşlü olan Yunus Bekir, bir bakana yazdığı mektubunda da: “İnsanların mefkûresi hiçbir kanunun inhisarının altında gizlenemez” derken, hür düşünceye olan inancını ifade etmiş bulunuyordu.

4.5. Kenan Hulusi Koray ve Yedi Meşaleciler gibi genç entelektüeller üzerindeki etkisi.

Yunus Bekir, edebi bilgisi ve derin felsefi birikimi ile birçok genç insanın yetişmesinde de öncülük etmiştir. Almanya’da tahsilde bulunan oğlu İbrahim Hakkı’nın arkadaşlarından **Kenan Hulusi** (Koray, 1906 İstanbul - ö. 1943, Adapazarı), Yunus Bekir Bey ile tanışmış ve onunla mektuplaşmış. Yunus Bekir, yazdığı mektuplarında Kenan Hulusi’ye “Evlad-ı maneviyem” diye hitap etmiştir. Yunus Bekir beyin fikri tesirinde kalan Kenan Hulusi, daha sonra Cumhuriyet döneminde kurulan Yedi Meşaleciler adlı topluluk üyesi ve hikâyecilerinden olmuştur.

Haksızlığa tahammül edemeyen Yunus Bekir, İkinci Meşrutiyet sonrasında iktidar olan İttihat ve Ter-

akki fırkasının beğenmediği uygulamalarını da yazdığı şiirlerle tenkit etmiştir. Millet malı onun nazarında çok kutsaldır. Siyasi nüfuzunu kullanarak istediği makamlara yerleşmeyi onuruna yedirememiş. Kenan Hulusi'ye yazdığı mektup da: "Eğer bu memlekette erbab-ı irfan ve üdebanın kıymeti takdir edilse idi mukabile bende oturmazdım. Bu memleketin tanzifatında (temizlik işlerinde) bir süpürgeci olurdum. Veyahut elli senedir topladığım dertlerimi halkın boynuna yükletmek için bir idare memuru bilmem daha neler olurdum. Evladım, zaman bizi koparta koparta zincirlerle sarmıştır. Bu ağsarı zaman elinden bizi daha doğrusu milleti ve vatani kurtarabilecek yeğane ümit siz gençlerin yedi kudretindedir. Kim bilir sizin için kanunu ezeliyenin hikmet-i hakikiyesinde size ne gibi armağanlar gizlidir. İşte levh-i mahsusa da budur." niçin idari görevlerde bulunmadığını ve gençlere olan ümidini ifade ediyor.

Türk Fikir ve inkılâp tarihi içerisinde önemli yeri olan Yunus Bekir, idari görevlerde bulunmadığından, araştırmacıların dikkatinden kaçmıştır. Onun mücadelesi, fikirleri ve kişiliği, yeğeni Ali Rıza Önder tarafından gün ışığına çıkartılarak çeşitli gazetelerde yayımlanmıştır.

Sonuç

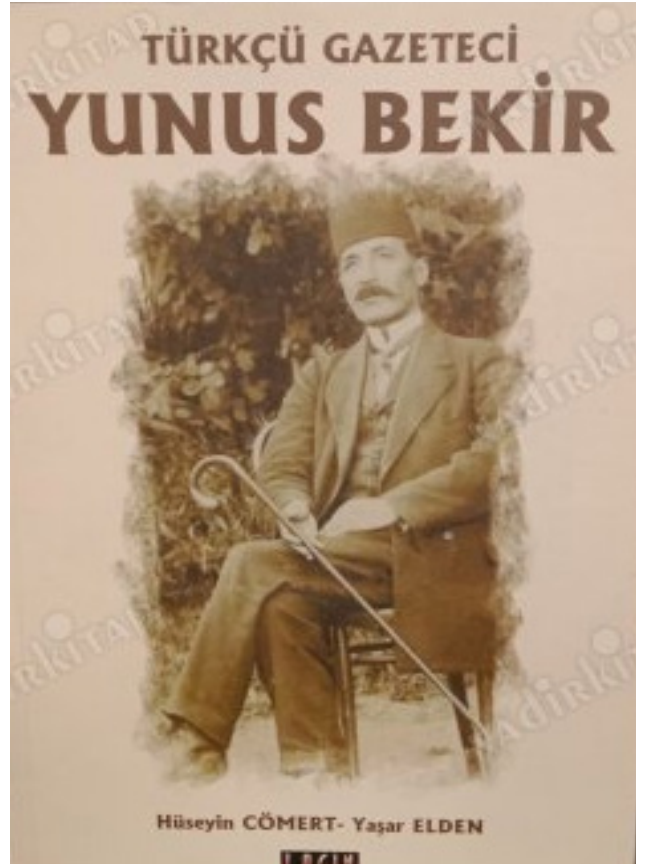
Yunus Bekir, Kayseri'nin modernleşme sürecinde eğitim, sağlık, gazetecilik ve altyapı alanlarında öncü bir rol üstlenmiş; aynı zamanda şiir, felsefe ve siyasi aktivizmle entelektüel mirasını zenginleştirmiştir. Dimitre'deki çocukluğundan Avrupa'daki sürgün yıllarına, İttihat ve Terakki'deki mücadelelerinden Kayseri'deki reformlarına kadar uzanan hayatı, onun dirençli ve idealist kişiliğini ortaya koyar. Erciyes Gazetesi'nin kurulması, Memleket Hastanesi'nin tamamlanması ve kolera ile mücadele gibi somut katkıları, onun halkın refahına olan bağlılığını gösterir. Hürriyet Manzumesi gibi eserleri ve genç entelektüeller üzerindeki etkisi, onun fikirlerinin nesiller boyu taşındığını kanıtlar. Ancak, idari görevlerde yer almaması ve kaynaklardaki sınırlı bilgi, onun Türk fikir ve inkılâp tarihindeki yerinin yeterince tanınmasını engellemiştir.

Yunus Bekir'in hayatı, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinde yerel dinamiklerin ve bireysel mücadelelerin önemini anlamak için bir ayna sunar. Onun cehalet, hurafe ve yoksullukla mücadelesi, Muammer Bey gibi dava arkadaşlarıyla ortak bir vizyonun ürünüdür. Bu vizyon, Kayseri'de 70 okulun açılması, öğretmen yetiştirme çabaları ve çevresel sağlık reformları gibi kalıcı eserlerle somutlaşmıştır. Yine de, Bünyan hidroelektrik santrali gibi bazı projelerin I. Dünya Savaşı nedeni-

yle hayata geçememesi, dönemin zorluklarını yansıtır. Yunus Bekir'in liberal düşünceleri ve hürriyet vurgusu, onun sadece bir reformcu değil, aynı zamanda evrensel değerlere bağlı bir aydın olduğunu gösterir. Yeğeni Ali Rıza Önder'in çabalarıyla gün yüzüne çıkan bu miras, Türk entelektüel tarihine yeniden bakmayı gerektirir.

Gelecek araştırmalar, Yunus Bekir gibi yerel düzeyde etkili olmuş ancak ulusal çapta yeterince tanınmamış figürleri daha derinlemesine incelemelidir. Onun Kayseri'deki modernleşme çabaları, Osmanlı modernleşmesinin taşradaki yansımalarını anlamak için eşsiz bir örnek sunar. Aynı zamanda, sürgün ve mücadeleyle dolu hayatı, II. Abdülhamit dönemi adalet sisteminin ve siyasi baskının bireyler üzerindeki etkisini gözler önüne serer. Yunus Bekir'in 1931'de Şarkışla'da vefatına kadar sürdürdüğü ahlaki duruş, genç nesillere ilham olmaya devam etmektedir. Türk fikir tarihine katkı sağlayan bu ahlak abidesinin mirası, daha fazla akademik çalışmayla hak ettiği yeri bulmalıdır.

Cehalete, hurafeye ve fukaralığa düşman olan Yunus Bekir, ömrü boyunca, arkadaşı Muammer Bey gibi, bir ahlak abidesi olarak dik durmuş eğilmemiştir. Fikir ve düşüncelerinden taviz vermeden yaşayarak 1931 yılında Şarkışla'da hakka yürümüştür. Ruhu şad olsun.

TÜRKÇÜLÜK BAKIŞ AÇISI VE ATSIZ'IN DÜNYA GÖRÜŞÜ ÜZERİNE

Âlim GERÇEL

Özet

Hüseyin Nihal Atsız, Türk tarihini ulusal kimliğin omurgası olarak görerek, tarih bilincini genç nesillere aşılamayı vazgeçilmez bir unsur saymıştır. Ona göre tarih, toplumun geçmişten ders alarak geleceği inşa etmesini sağlayan bir rehberdir. Bilim, özellikle tarih, toplumsal bağları güçlendiren ve millî bilinci pekiştiren bir araçtır. Atsız, vatandaşlık bilincinin tarih eğitimiyle şekillendiğine ve kültürel kimliğin Türk tarihiyle korunduğuna inanır. Türkçülük ve Turancılık, onun düşünce dünyasının temel taşları olup, tüm Türklerin birleşmesini ve üstün bir millet olmasını hedefler. Kesintisiz Türk devleti felsefesi, tarihi bir bütün olarak algılayarak Türk tarihinin sürekliliğini vurgular. Atsız, özgüven aşılayan ve psikolojik üstünlük sağlayan bir milliyetçilik anlayışını savunmuş, haması bulunmasına rağmen ırkçılık suçlamalarını reddetmiştir. Ülkücülük, Türk milletini büyüklük ideali etrafında birleştiren bir yürütme gücüdür. Fikirleri yalın, net ve kararlı olup, özel hayatında alçakgönüllü, mücadelecı bir kişilik sergilemiştir. Dokuz Işık doktrini, Atsız'ın millî gelişim planından esinlenerek Türk milletinin ideallerini sistemleştirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atsız, Türkçülük, Turancılık, Türk tarihi, Ulusal kimlik, Tarih bilinci, Vatandaşlık, Kültürel kimlik, Ülkücülük, Büyük devlet ideali

On the Perspective of Turkish Nationalism and Atsız's Worldview

Abstract

Hüseyin Nihal Atsız regarded Turkish history as the backbone of national identity, considering the

instillation of historical consciousness in younger generations an indispensable element. According to him, history serves as a guide that enables society to learn from the past and build the future. Science, particularly history, is a tool that strengthens societal bonds and reinforces national consciousness. Atsız believed that citizenship awareness is shaped through historical education and that cultural identity is preserved through Turkish history. Türkçülük (Turkish nationalism) and Turancılık (Pan-Turkism) are the cornerstones of his intellectual framework, aiming for the unification of all Turks and the creation of a superior nation. His philosophy of an uninterrupted Turkish state perceives history as a cohesive whole, emphasizing the continuity of Turkish history. Atsız advocated a nationalism that instills confidence and psychological superiority, rejecting accusations of racism despite being deemed overly passionate. Ülkücülük (Idealism) is a driving force that unites the Turkish nation around the ideal of greatness. His ideas are clear, resolute, and straightforward, while in his personal life, he displayed a humble and combative personality. The Dokuz Işık (Nine Lights) doctrine, inspired by Atsız's national development plan, systematizes the ideals of the Turkish nation.

Keywords: Atsız, Turkish nationalism, Turanism, Turkish history, National identity, Historical consciousness, Citizenship, Cultural identity

Giriş

Atsız'ın dünya görüşü, Türk tarihine, Türkçülük ve Turancılık ideallerine olan derin bağlılığıyla şekillenmiş; tarih, bilim, vatandaşlık bilinci ve kültürel kimlik gibi unsurları ulusal kimliğin temel taşları olarak gören bir düşünce sistemidir. Atsız, Türk milletinin geçmişten aldığı ilhamla geleceği inşa etmesi gerektiğine inanmış, tarih eğitimi bireylerin köklere bağlılığını güçlendiren ve özgüven aşılayan bir araç olarak değerlendirmiştir. Onun eserleri, Türk gençliğini tarih bilinciyle donatarak, millî idealler etrafında birleşmiş, mücadelecı ve kararlı bir toplum yaratmayı hedefler. Bu metin, Atsız'ın fikir dünyasını, Türk tarihine ve kültürüne olan tutkusunu, Türkçülük ve Turancılık eksenindeki ülkülerini detaylı bir şekilde ele alarak, onun düşüncelerinin Türk milleti üzerindeki etkisini ve günümüz için taşıdığı önemi ortaya koyar.

Tarihin Ulusal Kimlikteki Önemi:

Atsız'ın dünya görüşü, Türk tarihine ve onun toplum üzerindeki dönüştürücü gücüne olan sarsılmaz inancıyla şekillenmiştir. Ona göre tarih, yalnızca geçmişin bir kaydı değil, aynı zamanda ulusal kimliğin omurgasıdır. Türk tarihini romanları, analizleri ve biyografileriyle popülerleştiren Atsız, genç nesillere

tarih bilincini aşılamayı ulusal kimliğin korunması ve güçlendirilmesi için vazgeçilmez bir unsur olarak görmüştür. Bu bilinç, bireylerin yalnızca kendi köklerini anlamasını değil, aynı zamanda ortak bir aidiyet duygusuyla birleşmesini sağlar. Atsız'ın eserleri, Türk gençliğinin tarihsel mirastan ilham alarak kendine güvenen, köklü bir kimlikle donanmış bireyler haline gelmesini hedefler.

Bilimin Toplumsal Katkısı:

Atsız, bilimin topluma hizmet etmesi gerektiğine inanır. Atsız'ın dünya görüşü ve Türkü bakış açısında tarih, bireylerin eğitiminde, toplumsal bağların güçlendirilmesinde ve ulusal bilincin pekiştirilmesinde en işlevsel bilim dalı olarak öne çıkar. Bilim, onun gözünde, yalnızca teorik bir bilgi yığını değil, toplumun pratik ihtiyaçlarına cevap veren bir araçtır. Atsız'a göre, tarih sayesinde toplum, geçmişteki deneyimlerden dersler çıkararak daha sağlam bir gelecek kurabilir.

Vatandaşlık ve Millî Duygular:

Vatandaşlık bilinci, Atsız'ın dünya görüşünde tarihle doğrudan bağlantılıdır. Ona göre, tarih eğitimi, bireylerin kendilerini bir devletin ve milletin parçası olarak görmelerini sağlar.

Kültürel Kimliğin Korunması:

Kültürel kimlik, Atsız'ın tarih anlayışının merkezinde yer alan bir başka önemli kavramdır. Türk tarihini bir bilgi hazinesi olarak gören Atsız, bu hazinenin kültürel kimliğin oluşumunda ve korunmasında hayati bir rol oynadığına inanır. Tarih, bir milletin dilini, geleneklerini, değerlerini ve dünya görüşünü kuşaktan kuşağa aktaran bir köprüdür.

Geleceğin İnşası:

Atsız'ın dünya görüşünde gelecek, geçmişten alınan ilhamla inşa edilir. Türk tarihinin zafer ve kahramanlık hikayeleri, genç nesillere özgüven ve kararlılık aşılar. Atsız, bu hikayelerle yetişen bir gençliğin, geleceği şekillendirme konusunda daha güçlü ve vizyoner olacağına inanır. Tarih, yalnızca geçmiş anlamak için değil, aynı zamanda geleceğe yön vermek için bir rehberdir.

Tarihî Dersler:

Atsız için tarih, gelecek nesiller için bir dersler hazinesidir. Geçmişten toplanan veriler, toplumların hatalarını tekrarlamasını önler ve daha bilinçli kararlar alınmasını sağlar.

Kesintisiz Türk Devleti Felsefesi ve Ulusal Tarih Tezi:

Atsız, kesintisiz bir Türk devleti felsefesine sahipti. Tarihi bir bütün olarak algılar ve Türk tarihinin hanedanlarını ile dönemlerini bu bütünün parçaları olarak görür.

Türklük ve Özgüven:

Türkiye Cumhuriyeti'ni Türklük temelinde kuran Atatürk'ün, Türk olmaktan gurur duymamızı sürekli öğütlediği gibi, Atsız'ı hamasî olduğu gerekçesiyle eleştirenler ve onu ırkçılıkla suçlayanlar, aslında onun Türk milletine özgüven aşıladığını görememişlerdir. Oysa bu, milletler arasındaki psikolojik savaşın temel stratejisidir.

Türkçülük ve Turancılık:

Hüseyin Nihal Atsız, Türkçülük ve Turancılık hareketlerinin en güçlü savunucularından biri olmasının yanı sıra, önemli bir fikir ve ideal adamıdır. Çeşitli konularda yeni fikirler üretmiş ve yeni nesiller üzerinde büyük bir etki bırakmıştır. Etkisi yalnızca Türkiye ile sınırlı kalmamış, Türk dünyası coğrafyalarında yankı bulmuştur.

Söz ve Eylem Birliği

Atsız'ın Dünya görüşü, tam bir kararlılık ve istikrar çizgisini taşır. Edebi ve bilimsel eserlerinde aynı yönü korur. Düşünce tarzında herhangi bir boşluk yoktur. Birçok aydından farklı olarak, hem mücadelesi hem de söylemiyle hiçbir şeyi muğlak bırakmamıştır.

Yalın Ve Net Düşünce Yapısı:

Fikirleri ve hayatı birbiriyle "bütünleşmiş" bir kişiliğe sahipti. İbnülemin Mahmut Kemal İnal'ın ifadesiyle, "atlıyı attan düşürecek sertlikte yazılar yazan" Atsız, keskin ve ateşli üslubuna rağmen özel hayatında sakin, nazik, yumuşak huylu, esprili ve nüktedan bir kişiydi.

Onur ve Alçakgönüllülük Birlikteliği:

Onur ve alçakgönüllülüğü kendi kimliğinde çelişkisiz bir şekilde birleştiren Atsız Bey, Türk tarihinin derinliklerinden gelen bir "Türk Beyi" olarak Tanındı..

Mücadeleci ve Yenilmez Ülkücülük:

Hayat boyunca Atsız'a karşı mücadele edildi. Her seferinde, onunla baş etmeye çalışanlar yenildi. Yenilenlerin yerini yenileri aldı, ancak ne Atsız'ı korkutabildiler ne de onun "ülküsünü" yenebildiler. Atsız, hayatında yalnızca bir kez yenildi, o da ölüme karşı.

Fikirlerin Tarihsel Bağlamda Değerlendirilmesi:

Atsız, bir yazısında şunları söyler: "Geçmişte yaşayanların fikirleri ve idealleri bize aykırı gelse bile, bunları zaman ve mekân koşulları içinde değerlendirdiğimizde, onların haklarını tanınamak gibi bir aşağılığa düşmemeliyiz."

Büyük Devlet İdeali:

Atsız, 1918'deki yenilgimizden sonra Türkiye'nin büyük devlet olma iddiasını kaybettiğini düşünüyordu ve Cumhuriyet ile içine kapanan, sınırları dışındaki iddialarını yitiren devletin yeniden büyümesi için, bir millet olarak büyük ideallere yönelmemiz gerektiğine inanıyordu. Ona göre, Türkiye'nin gelişimi, yeniden büyük bir devlet olma davasıdır.

Millî Gelişim Planı:

Türkiye'nin ulusal gelişim planını dokuz maddede özetler. İttihat ve Terakki'nin dokuz ilkesi, Atsız'da yeni bir biçim aldı.

Dokuz Işık Doktrininin Temelinde Atsız'ın Dünya Görüşünden Kaynaklanmıştır

Bu program, daha sonra Alparslan Türkeş'in milliyetçilere önerdiği Dokuz Işık doktrininin de temelini oluşturur.

1. Türküz.
2. Arı Türkçeyiz.
3. Yasamacıyız.
4. Toplumcuyuz.
5. Milliyetçiyiz
6. Bilinçli demokrasi taraftarıyız.
7. Ahlakçıyız.
8. Bilimciyiz.
9. Teknikçiyiz.

Atsız'ın fikir dünyası oldukça yalındır. Ele aldığı konuların felsefi derinliği ve toplumsal açıklamalarıyla

la uğraşmamış, yazdığı konuları tarih süzgecinden geçirerek Türk milleti için faydalı bulduklarının tarafını tutmuş, zararlı bulduklarına ise sert bir şekilde karşı çıkmıştır.

Atsız'ın taraf tuttuğu ve gerektiğinde kalemini kılıç keskinliğiyle herkese karşı kullandığı entelektüel öncelikler, Ülkücülük, Türkçülük, Soyculuk, Turancılık ve Maneviyatçılık başlıkları altında gruplandırılabilir.:

1. Ülkücülük

İdeal (ülkü), milleti canlı ve güçlü kılan yürütme gücüdür; Türk idealizmi, büyüme ve dünyaya hâkimiyet arzusunu temsil eder (Kızılma, Turan). “Uzak hedef” anlamına gelen ülkü, Atsız'ın fikir dokusunu oluşturan seçkin kelimelerden biridir. Ülkücü, bir ideale sahip olan, bu ideale bağlı kalan ve onu gerçekleştirmek için varlığıyla çaba gösteren kişidir. Atsız'a göre ülkü, milleti canlı ve güçlü kılan yürütme gücüdür. İnsan toplulukları, idealleri sayesinde birlik oluşturur ve aynı yönde ilerler.

Milli idealler, toplulukların yaratıcı gücüdür; Türk milleti, tarih boyunca büyüklük idealini takip etmiş, birlik ve fetih savaşlarıyla büyük devletler kurmuştur.

Milli üstünlük inancı, büyüme arzusu, yani milli idealdir. Milli idealler, toplulukların yaratıcı gücüdür. Bütün yaratıcı güçler gibi, çelişkileri ortadan kaldırma yeteneğine sahiptir. Türk yaratıcı gücü, yani Türk ideali, yüzyıllardır ilke edinilmiş, uğruna savaşlar verilmiş ve birkaç kez gerçekleştirilmiş bir fikirdir. Buna hayal diyenler, rüyalarında gevşemiş ve tembelleşmiş olanlardır. Eğer dedikleri gibi bir hayal olsaydı, hiç gerçekleşmiydi?

İdealleri olan milletler, dünyayı ve tarihi şekillendirir. İdealler, maddi refah ve barış gibi küçük hedeflerden oluşamaz. İdealler, toplumun bütün üyelerini heyecanlandıran bir büyüme davasıdır. Atsız'a göre, bir millet, günü kurtarmaya ve günlük hayatını refah içinde sürdürmeye yönelik hedeflere yönlendirilemez. Milletin bütün üyeleri, onları hayal kurmaya ve peşinden sürüklemeye sevk edecek kutsal hedeflere ihtiyaç duyar:

İdealler, büyüklük davasıdır. Bu nedenle, büyümek ve büyüklük peşinde koşmak isteyen milletler bir ideale sahiptir. Bir Nepal, Panama ya da İsviçre'nin ideali olmaz. Onların milli davalarının son adımı, nihayetinde barış ve refahıdır. Barış ve bolluk ise ideal niteliği taşımaz. Çünkü barış ve bolluk arzusu milletleri heyecanlandırmaz. Onları coşku haline getiremez. Ölümüne fedakârlığa sürükleyemez.

Türk milletinin ideali, büyümek ve dünyaya hâkim olmaktır. Türklerin ideali Kızılma'dır. Kızılma, dev-

letin milleti taşımayı hedeflediği ufuktur. Atsız'a göre, bu çağda bizim Kızılma'mız Turan'dır:

Türk milleti, ideali olan mutlu topluluklardan biridir. Tarihi boyunca büyüklük idealini takip etmiş, birlik ve fetih savaşları vermiş ve Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar her zaman büyük bir devletin sahibi olmuştur. Bugün, Türkler arasında görülen mayalanma, Kızılma, Turancılık, Uluğ Türkistan ya da Büyük Türkçülük olarak adlandırılır. Bu, “büyü ve birleş” ya da “birleşip büyümek istiyorum” anlamına gelir.

2. Türkçülük

Millet kavramı, bütün milletler için ortak ve geçerli bir tanıma sahip değildir. Her millet, bu kavramı kendi yapısına, çıkarlarına ve tarihsel oluşum sürecine göre tanımladığı için, millet kavramı üzerinde genel bir tanım üzerinde uzlaşmak zordur. Bu, millet kavramının milletler arasında değişen çok sayıda tanıma sahip olduğu anlamına gelir:

Her sağlıklı ve sağlıklı insan milliyetçidir. Ancak millet, herkes için ortak bir anlama sahip olmadığından, farklı bakış açıları, yorumlar, kabuller ve belirlemeler zıt görüşler yaratmıştır. Bu nedenle, ülkemizde Türkçülük fikri gelişirken, bazıları ırka, bazıları dile, bazıları kültüre, bazıları tarihe, bazıları ise inanca dayalı tanımlar yapmıştır. Türkçülük fikri içindeki tanım ve yorum farklılıkları, büyük tartışmalara ve görüş ayrılıklarına yol açmıştır. Bu farklılıklar, “Türkçülük”, “Anadoluculuk”, “Turancılık” ve “milliyetçilik” gibi farklı yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Milliyet tanımını doğal hukuka (vatandaşlık) bağlayan doktrine göre, ülkenin sınırları içinde yaşayan ve vatandaşlık bağıyla devlete bağlı olan herkes, ırk, din, kültür ve dil farkı olmaksızın milletin üyesidir. Buna göre, Türk soyundan olmayan, Türkçe konuşmayan ve Türk kültürünün değerlerini benimsemeyen bir kişi, Türkiye vatandaşı olduğu için Türk sayılırken, Kıbrıs, Kerkük, Üsküp'te yaşayan, Türk soyundan olan, Türk kültür çemberi içinde bulunan ve Türkçe konuşan bireyler Türk sayılmaz.

Hüseyin Nihal Atsız, Türkçü-Turancı çizgidedir. Milleti ırka ait olmaya dayandıran ve bütün Türklerin birliğini savunan çizginin en uç figürlerinden biridir. Yusuf Akçura ve Ziya Gökalp tarafından sistemleştirilen Türkçülük fikri, Mustafa Kemal Paşa tarafından büyük ölçüde hayata geçirilmiş, ancak otuzlu yıllardan sonra Tek Parti yönetiminin yol açtığı yozlaşmalar nedeniyle rayından çıkmış, tepeden inme ve dayatmacı yorumlarla millettten uzaklaştırılmıştır. Atsız ve arkadaşlarının Türkçülük mücadelesi, bu yıllarda resmi görüşten

ayrılmaya başlamıştır. Atsız, bir yazısında, kendisinin de taraf olduğu Türkçülük vadisinin tarihsel gelişimini şöyle özetler:

Çağdaş Türkçülüğün 4 büyük figürü vardır: Ali Suavi, Süleyman Paşa, Ziya Gökalp, Rıza Nur.

Ali Suavi, hem entelektüel hem de siyasi bir Türkçüydü. Türkçülük kaygısıyla, Ayastefanos barışı gibi kötü bir barışın kabulünü önlemek için Çırağan Sarayı'nı basarak devrim organize eden bir kahramandı, ancak başarısız oldu ve bu dava uğruna şehit düştü.

Süleyman Paşa, bilimsel bir Türkçüydü.

Ziya Gökalp, Türkçülük idealini bir sisteme dönüştürmüştü.

Rıza Nur, siyasi, entelektüel ve pratik Türkçülük yaptı.

Atsız'a göre, Türkçülük, bütün Türklerin tek bir devlet altında birleşmesi ve Türk milletinin her açıdan bütün milletlerden ileri ve üstün olması çabasıdır.

Türkçülük, bütün Türklerin tek bir devlet altında birleşmesi ve her bakımdan bütün milletlerden ileri ve üstün olması idealidir. Bunun iki değişmez unsuru vardır: Soyculuk ve Turancılık.

Atsız, Türkçülük ile milliyetçiliği ayırır. Milliyetçiliği, her sağduyulu vatandaşın millete ve devlete karşı göstermesi gereken bir taraftarlık olarak görürken, Türkçülüğü daha ileri ve ilgili bir aşama olarak değerlendirebilir. Ona göre, "Yabancı Türkler"le ilgilenmeyen ve onlara kaygısı olmayan bir kişi asla Türkçü olamaz:

Atsız'a göre, Türkçülük toplumculuktur. Ancak Türkçülüğün önerdiği toplum, kişilik sahibi bireylerden oluşur. Bireyler, kişilik kazandıklarında saygı görür. Sıradan bireyler, toplum karşısında bir değer taşımaz:

Türk ahlakı, en eski zamanlardan beri sosyalisttir. Yani Türkler, bireylerin çıkarlarını toplumun çıkarlarının üstünde tutar. Ancak güçlü kişilikler her zaman saygı görmüş ve topluma faydalı olmuştur. Bireyselliği değerli bulmayan Türk ahlakı, kişiliğe saygı göstermiştir.

Atsız, Türk soyunun üstünlüğüne inanan, kişisel çıkarları değil milli çıkarları ön planda tutan, yüksek ahlaka ve kutsal değerlere saygı duyan Türkleri Türkçü olarak görür:

Türkçü, Türk ırkının üstünlüğüne inanan kişidir. Bugün geri ve kötü olan her şeyin sadece geçici bir hastalığın belirtisi olduğunu bilir ve geçmişte bizi ileriye götüren, zaferden zafere taşıyan bütün erdemlerin, kanımızda, ruhumuzda, bizde gizli yaşadığını ve ortaya çıkmak için fırsat ve imkân aradığını bilir. Türkçü, kişisel çıkarların üstünde milli çıkarları koyan, milli kutsal

lara ve geçmişe saygı duyan, yüksek görev bilincine sahip ve haksızlığa karşı mücadelede korkusuz bir kişidir.

3. Soyculuk (Irkçılık)

İnsan denen büyük cinsin dallardan, yani ırklardan oluştuğu inkâr edilemez bir gerçektir. Bu dalların varlığını kabul etmek başka bir şeydir, bu dallardan birinin diğerlerinden üstün olduğunu kabul etmek ise bambaşka bir şeydir. Bir ırkın üstün olduğuna inanan ve bu inancı doğrultusunda diğer ırkların yaşam hakkını tanımayan anlayış, ırkçılıktır. Dilimizde ırk teriminin karşılıkları "soy" ve "uruk" kelimeleridir.

Tarihin en erken dönemlerinden itibaren ırkı belirlemek için çeşitli kriterler kullanılmıştır. Bunların en yaygın olanları, renk, boy, kafa yapısı, gözler, kan gibi biyolojik unsurlar; zeka, duygu, mizaç, zihniyet gibi psikolojik varsayımlar; dil, kıyafet, gelenekler, üretim ve tüketim tarzları gibi sosyolojik olgulardır. Daha genel bir ifadeyle, insan cinsi, morfolojik, estetik, fizyolojik, psikolojik ve etnografik olgularla dallara ayrılmış ve adlandırılmıştır.

Uzun tarihine rağmen, ırkçılık, bir sosyal teori olarak on dokuzuncu yüzyılda sistemleştirilmiştir. Irkçılığın altın çağı olarak kabul edilen bu yüzyılda, Charles Darwin'in biyolojik evrim teorisi, kendisinin ırkçı olmamasına rağmen, bilimsel ırkçılığın gelişiminin temelini oluşturmuştur.

Sosyal Darwinizm, insan ırkının zamanla çeşitli evrim aşamalarından geçtiğini ve Avrupa beyaz ırkının insan sosyal evriminin en yüksek aşamasını temsil ettiğini savunmuştur.

Gobineau, beyaz ırkın üstünlüğünü ve beyazlar arasında Aryan ırkının en yüksek medeniyet seviyesine ulaştığını iddia etmiştir. Gobineau'nun takipçilerinden İngiliz asıllı Houston Stewart Chamberlain, Almanya'da, uzun boylu, açık tenli ve uzun kafalı Teutonların üstün ırk olduğunu, Yahudilerin ise fiziksel olarak Teutonlardan ayırt edilememesine rağmen ahlaken onlardan aşağı olduğunu savunmuştur. Gobineau ve Chamberlain'in görüşleri, Nietzsche, Max Weber, Werner Sombart ve diğer düşünürlerin fikirleriyle birleşerek Almanya'da Nazi ırkçılığının temelini oluşturmuştur. Adolf Hitler, siyasi felsefesinin ırkçılık yönünün "bilimsel" temellerini bu düşünürlerden almıştır.

Atsız'ın soyculuğu, Almanya'da doğan ve insanlık için utanç kaynağı olan sapkınlıklara meyiletmez:

Belgelerden açıkça görülmektedir ki, Yahudilere karşı Alman ırkçılığı ile bütün milletlere karşı bir koruma ilkesi olarak ortaya konan Türk ırkçılığı arasında hiçbir bağlantı yoktur ve Türk ırkçılığı, Alman ırkçı-

lığından çok daha eskidir. Türklerde milli bir idealin yabancı bir millet tarafından aşılandığı itirazı, üzerinde durulmaya değmeyecek kadar zayıftır. Soyculuk, her şeyden önce bir milli savunma aracıdır. Türkiye'deki azınlıkların gizlice kendi aralarında yürüttükleri soy bilincine karşı bir koruma önlemidir. Türkiye'de Selanik dönmeleri yüzyıllardır Türkleşmemek için gizli önlemler alırken, kültürsüz ve tarihsiz bazı küçük milletler ve topluluklar, Soyadı Kanunu ve soy kütüğünün kesinliğine rağmen kendi soyadlarını bile gizlerken, Yahudiler İsrail'in asıl vatanları olduğunu her şekilde kanıtlarken, devletin asıl sahibi olan Türklerin bazı önlemleri alması şüphesiz haklıdır.

İrkçılık, belirli bir ırkın doğal üstünlüğünü savunan bir teori ve görüştür. Kalıtsal fiziksel özellikler ile kişilik, zeka ve kültürel özellikler arasında bir nedensonuç bağlantısı olduğuna inanmaktan kaynaklanır. İrkçılık, insanlık tarihinde uzun bir geçmişe sahiptir. Antik Yunan, Roma ve Mısır toplumlarında, egemen milletler kendi doğal üstünlüklerine inanmış ve kendilerinden olmayan milletleri ikinci sınıf insanlar, dolayısıyla köle ve hizmetçi olarak yaratılmış topluluklar olarak görmüştür.

İsraililer gibi bazı toplumlar ırkçılık dini bir karakter kazanmıştır. Seçilmiş millet olduklarına inanan İsraililer, İslam'ın tebliğ edildiği dönemde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğini, sadece kendi milletlerinden olmadığı için kabul etmemişlerdir. Türk tarihinde ırkçılığın sosyolojik ve psikolojik bir altyapısı yoktur. Atsız bu durumun farkındadır ve birçok yazısında, bazen "soyculuk" bazen "ırkçılık" olarak adlandırdığı görüşünü ayrımcılığa dayandırmadığını belirtir:

Kısacası, bu devşirmeler ırkçılığın muhalifleri değil, düşmanlarıydı. Türklüğü kabul etmedikleri için bizi yedi göbek akrabaları saymayanları itibarsızlaştırmaya çalıştılar. Yabancı bir milliyet bilincine sahip olmayanları kendimizden saydığımız gerçeğini duymak istemediler.

Özellikle, annesi Türk olmayan Yıldırım Bayezid'i milli bir kahraman olarak gördüğümüzü ve onunla övündüğümüzü hiç umursamadılar. Elbette, bütün tekrarlara rağmen açık sözlerimizi anlamaktan aciz aptallarla uğraşmayacaktıkthe kargalar da güzel sesleriyle özgürce şarkı söylüyordu.

Tabii ki vasiyetler, apartman bloklarının, iş merkezlerinin ve çiftliklerin karım, oğlum, var olmayan kedim ve kanaryalarım arasında nasıl bölüşüleceğine dair değildi. Milyarder olsam bile, servetini köpeğine bırakan Amerikalı kadar gülünç ve aptal olamazdım.

Bu vasiyetler, milli ve siyasi tavsiyelerden oluşuyordu. Bu arada, Cumhuriyet dönemi ileri gelenleri hakkındaki görüşlerimi de içeriyordu.

Atsız'ın çok tartışılan bu vasiyetinde şu keskin ifadeler yer alır:

Yağmur, oğlum! Bugün bir buçuk yaşındasın. Vasiyeti bitirdim, kapatıyorum. Sana hatıra olarak bir resmimi bırakıyorum. Tavsiyelerimi tut, iyi bir Türk ol.

Komünizm bize düşman bir meslektir. Bunu iyi hatırla. Yahudiler, bütün milletlerin gizli düşmanıdır. Ruslar, Çinliler, İranlılar, Yunanlılar tarihsel düşmanlarımızdır.

Bulgarlar, Almanlar, İtalyanlar, İngilizler, Fransızlar, Araplar, Sırplar, Hırvatlar, İspanyollar, Portekizliler, Romenler yeni düşmanlarımızdır.

Japonlar, Afganlar ve Amerikalılar yarının düşmanlarıdır. Ermeniler, Kürtler, Çerkesler, Abazalar, Boşnaklar, Arnavutlar, Pomaklar, Lazlar, Lezgiler, Gürcüler, Çeçenler içimizdeki düşmanlardır.

Bu kadar çok düşmanla savaşmak için iyi hazırlanmalısın. Tanrı seni korusun!

Bütün bunlara rağmen, Atsız'ın soyculuğu ayrımcılıktan çok savunmaya yöneliktir. İrk ayrımcılığından ziyade, aramızda yaşayan ve kendilerini bizden ayrı sayanlara karşı Türklerin kendilerine dönmesi gerektiği görüşündedir. Milli çıkarları kişisel çıkarların üstünde tutan, milli kutsallara ve geçmişe saygı duyan, yüksek görev ahlakına sahip ve haksızlığa karşı mücadelede korkusuz olan herkesi Türk ve Türkçü sayar. Bunun yanı sıra, devletin ve siyasetin önemli mevkillerinin Türk soyundan gelenlere tahsis edilmesi gerektiğinin altını çizer:

Türkçülerin içsel davası olan ırkçılık, Türklerin Türkiye'nin kaderine hâkim olması ve kilit noktalarda Türklerin bulunması ilkesidir. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı ordusundaki Arap subayların ihanetlerini okumak ve o savaşlarda çarpışanların anlatılarını dinlemek, akli başında olanlar için asla unutulmayacak bir derstir. Balkan Savaşı'nda Arnavutların, Birinci Dünya Savaşı'nda Arapların toplam ihanetini gördükten ve Araplar Türkiye'den Hatay'ı talep ederken, Türkiye'nin yerli fellahlarını Harp Okulu'na alarak subay, Mülkiye'den vali yetiştirmek, parti listelerinden seçip bakan yapmak doğru mu, yanlış mı?

4. Turancılık

Türkiye, Kafkasya, Kuzey ve Güney Azerbaycan, Hazar Gölü'nün çevresi, Doğu ve Batı Türkistan, Afganistan, Doğu, Güney ve Batı Sibirya, Saka Ülkesi ve günümüz Moğolistan'ının merkezinden batısına kadar

olan bölge, “Türk Dünyası” olarak adlandırılır. Turan eli olarak da anılan bu topraklarda, yedi bağımsız cumhuriyet (Türkiye, Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti) ile yedi özerk cumhuriyet (Tataristan, Çuvaşistan, Başkurdistan, Hakasya, Tuva, Sahaeli ve Doğu Türkistan) bulunmaktadır. Büyük Türk ağacının ana kolları olan Oğuzlar, Kıpçaklar ve Karluklar bu bölgede yaşamaktadır. Türkçülerin ideali, Oğuz, Kıpçak ve Karlukları dil, edebiyat ve kültürde Turan adı altında birleştirmekle sınırlı kalmayıp, Türk dünyasını siyasi birlik altında toplamaktır. Turanizm, Atsız’ın düşünce yapısını şekillendiren en belirleyici fıkirdir. Kendisinden önceki bazı Türkçüler gibi, o da Turanizm’in yalnızca kültürel bir birlik olarak yorumlanmasına karşıydı. Ona göre Turanizm, bütün Türkleri tek bir devlet çatısı altında toplayacak yüce bir birliktir:

“Turanizm’i yalnızca kültür alanında bütün Türkleri birleştirme olarak anlamak boş ve yanlıştır. Kültürel birliğin ancak siyasi birliğin sonucunda doğacağı toplumsal bir yasadır. Türk düşmanı milletlerin egemenliği altında Türkleri kültürde birleştirmek mümkün müdür? Yabancı millet buna izin verir mi? Sovyetler Birliği’nde alfabeleri ayrılmış, yerel lehçeleri edebi dillere dönüştürülmüş Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen, Tatar ve Başkır’ı hangi güçle, hangi yöntemle tek bir kültürde birleştirebilirsiniz? Eğer bu kadar gücünüz varsa, ordularınızı yürütüp o ülkeleri kurtarmak zaten elinizdedir. O zaman kültürel birlik için bir kongre toplayabilirsiniz, aksi takdirde kültürel birliği asla kuramazsınız.”

Atsız’a göre Turancılık, herhangi bir ideoloji veya sistemin adı değildir. İdeolojiler, denenmemiş denemek ve sonuç iyi olursa devam ettirmek için vardır. Turanizm ise bütün ideolojilerin dışında bir milli idealdir. Turanizm yeni bir hedef değil, tarih boyunca birkaç kez gerçekleşmiş ve var olmuş bir gerçektir.

“Bizim için en kutsal hedef Turancılık’tır. Geçmişte birleştığımız gibi birleşmek için kendimizi adadığımız bir idealden daha kutsal ne olabilir? Bütün soydaşlarımızı birleştirmek bizim hakkımız ve görevimizdir. Bizden zorla alınan geri almak adaleti yerine getirmektir. Turanizm bir büyüklük fikridir. Büyüklük fikri soylu bir fıkirdir!”

Atsız, Turancılık fikrinin Türk milleti içindeki gayri Türk unsurları korkuttuğunu ve Türk milletinin büyümesinden korkan birçok milleti rahatsız etmesinin doğal olduğunu vurgulayarak, Turanizm’e karşı yürütülen karalama ve suçlama kampanyalarının iç yüzünü ortaya

koyar:

“Türk milletinin yeniden birleşmesi ve yükselmesi, tarihi, savaşları ve fetihleri nedeniyle neredeyse bütün dünyaya antipatik gelen bir durum olduğundan, birçok milleti korkutur. Bu yükseliş sonucunda bazı devletler ortadan kalkacak ya da küçülecek, hatta dünyanın büyük ticaret ortaklıklarının çıkarları zarar görecektir. Bu nedenle Turanizm ideali büyük bir dirençle karşılaşır, bu direnç propaganda ve entelektüel argümanlarla desteklenir ve bu propaganda Türkiye’de de etkili olur.”

Atsız’ı öfkeliendiren ve zaten keskin the already sharp pen into a sword, was the accusation that Turanism was an adventure that would sink the state. He believes that attacks on Turanism, using the First World War and Enver Pasha’s unfortunate defeat as an excuse, are intended to leave the Turkish nation without an ideal. Atsız excuses those who adopt this attitude due to ignorance but does not tolerate those with malicious intentions against the nation:

5. Manevîyat

Atsız’ın din, özellikle İslam kavramına bakış açısı her zaman tartışma konusu olmuştur. Düşmanları, onun sert cümlelerini vurgulayarak onu İslam karşıtı olarak yargılarken, hayranları ise hem bilgi eksikliğinden hem de tartışmacı mizacından kaynaklanan dini konulardaki hatalarını görmezden gelmiştir.

Atsız’ın dine, dindarlığına, Müslümanlığına ve diğer pek çok konuya ilişkin tutumu hakkında konuşanlar, kimin hakkında konuştuklarını unutmamalıdır. Atsız, hiçbir konuda, hiçbir fikirde ve hiçbir inançta ikiyüzlü olmamıştır. Fikirleri ve karakteri açık ve nettir.

Bütün eserleri ve tanıdıkları, eğer kendisine atfedilmeye çalışılan fikirlerden veya inançlardan herhangi birine sahip olsaydı, bunu kimseden veya hiçbir kurumdan korkmadan açıkça söyleyeceğine tanıklık eder. Sadece söylemekle kalmaz, kılıç gibi kullandığı kalemle bunu yazıp yayınlardı. Din ve inanç alanının bilgi alanının dışında olduğu görüşündeydi:

“Bugünün medeni insanları için din, bireysel bir kanaat ve inanç meselesidir. Dini partilerin örgütlenmediği ve dini üniversitelerin bulunduğu ülkelerde bile, bireylerin bütün dini inançlarına saygı gösterilir. İnançın mantığı yoktur. Herkes istediğine inanmakta özgürdür.”

“Bilim, dinin ruhun bir ihtiyacı olduğunu kabul etmiştir. İnsanların zekâlarının çok ilkel olduğu zamanlardan beri dinlere sahip oldukları da bilinen bir gerçektir. Zekâ ve bilimin yükselişiyle dinler de yükselmiş, tek tanrılı dinlerle dinler çağı sona ermiş ve din adına

korkunç savaşlar ve kırgınlıklardan sonra, medeni dünyada din bireylerin vicdanına sığınmış ve bir fikir olarak saygın bir yer edinmiştir. Medeni insanlar arasında din artık tartışılmaz. Dinler hakkında sadece âlimlerin çalışmaları yayımlanır, sıradan insanların yazıları değil. Medeni bir insan, başkalarının dini inançlarına saygı duyar. Kimseyi propagandayla kendi dinine çağırmaz.”

Atsız, dini konularda iki şeye tahammül edemez: Birincisi, İslam adına Arapçılık ve Arap kültürünün din olarak sunulmasıdır. İkincisi ve daha korkutucu olanı, ayrılıkçı odakların İslam’ı kullanarak Türk’e ve Türkçülüğe hakaret etmesidir.

Ona göre, Türk milletine açıkça düşmanlık yapmayan birçok grup ve azınlık, bu amacı gerçekleştirmek için dini bir maske olarak kullanır. Bu iki hilekâr grupta olan kavgası bir yana bırakılırsa, Atsız’ın dini milletin temel unsurlarından biri olarak gördüğü anlaşılır:

“Din, bir milleti oluşturan unsurlardan biri olduğu için, Türklerin dinine değinmek zorundayız. Türklerin dini şüphesiz İslam’dır. Eski Şamanizm dinimizden bazı unsurlar alarak Türk İslam’ı haline gelen bu din, on yüzyıldır milli dinimiz olmuştur. Ancak Türk olmak için Müslüman olmak şart değildir. Çünkü bugünkü Türkler arasında birkaç yüz bin Şaman, birkaç yüz bin Hristiyan ve hatta birkaç bin Yahudi Türk (Karayimler) vardır. Onları dini farklılıkları nedeniyle Türklükten dışlama hakkımız yoktur.

Nitekim Hristiyan Türkler olan Gagauzlar, Türkiye’ye yerleştiklerinde çoğu Müslüman olmuştur. Bunu, Türklüğün vazgeçilmez bir şartı olarak gördükleri için yapmışlardır. Görünen o ki, eğer bir Türk birliği gerçekleşirse, bu Şaman ve Hristiyan Türklerin hepsi Müslüman olacaktır. Bu nedenle, onları şimdiden zorlamaya gerek yoktur.”Atsız’a göre İslamcılık, Türk milletinin bin yıllık tarihsel vizyonudur. 14. yüzyıldan itibaren bütün Türk dünyası, İslam’ı hedef almış ve onu galip kılmak için bütün dünyayla savaşmıştır. Bu nedenle Atsız’ın İslamcılık fikriyle bir kavgası yoktur:

“İslamcılık, dünün en güçlü karakteri ve en yüksek idealiydi. Dünün İslamcılığı, bugünün Türkçülüğüdür. Aslında İslamcılık, Türklerin milli ideolojisiydi. 14. yüzyıldan beri, Türklerden başka hiçbir Müslüman millet, ne Araplar, ne Farslar, ne de Hintliler İslamcılığı takip etmiştir.”Türklerin saf ve beklentisiz bir inançla İslam’a bağlılıklarının, İslam kültüründe lider millet olmalarının en önemli nedeni olduğunu belirten Atsız, bize özgü bir hatayı da vurgular.

Bu hata, “dini ve mezhepsel çekişmelere” karışmamızla ilgilidir. Atsız, mezheplerin ve inançların milli

kültürü bölme noktasına kadar keskinleşmesinin tarih boyunca büyük kayıplara yol açtığına dikkat çeker:

Türklerden çok sonra Müslüman olan Arnavutlar, Hristiyan kardeşleriyle dini bir savaş yaptığı görülmemiştir. Boşnaklar, yani Müslüman Sırpalar veya Hırvatlar, Ortodoks Sırpalar ve Katolik Hırvatlarla dini çatışma olmadan yaşamıştır. Türkler söz konusu olduğunda ise işler değişmiştir.

Onuncu yüzyılda Müslüman olur olmaz Budist Uygurlarla savaşmaya başlayan Karahanlıların bu adeti tarih boyunca devam etmiş, dahası Sünnilik-Şiilik çekişmesi Türklerin yüzyıllarca iki ordu halinde çarpışmasını engellemiş, hem milli enerjiyi tüketmiş hem de siyasi Türk birliğinin gerçekleşmesini önlemiştir. Bugün bile dini kavgalar, hatta Şii-Alevi Türkler bizim kendi içimizde az değildir.”

Sonuç

Atsız’ın fikir dünyası, Türk milletinin tarihsel mirasından güç alarak geleceğe yönelmesi gerektiği üzerine kurulu bir manifestodur. Türkçülük, Turancılık ve ülkücülük gibi kavramlar, onun düşüncelerinde yalnızca ideolojik unsurlar değil, aynı zamanda Türk milletini birleştiren, özgüven aşılayan ve büyük idealler etrafında kenetleyen pratik araçlardır.

Tarih, bilim ve vatandaşlık bilinci, Atsız’ın gözünde, milletin hem köklerine bağlı kalmasını hem de çağdaş dünyada güçlü bir yer edinmesini sağlayan temel taşlardır. Onun keskin üslubu, mücadeleci ruhu ve net düşünce yapısı, Türk gençliğine ilham vermiş, özellikle Türk dünyasında derin yankılar uyandırmıştır.

Bugün, Atsız’ın fikirleri, zaman ve mekân koşulları içinde değerlendirildiğinde, Türk milletinin birliğini ve büyük devlet idealini koruma çabasının bir yansıması olarak görülebilir. Her ne kadar bazı görüşleri tartışmalı olsa da, onun Türk tarihine ve kültürüne olan sarsılmaz inancı, milli bilincin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulayan evrensel bir mesaj taşır. Atsız’ın mirası, Türk milletinin geçmişten aldığı derslerle geleceği şekillendirme sorumluluğunu hatırlatır ve millî ideallerin, toplumları diri tutan en güçlü motivasyon kaynaklarından biri olduğunu gösterir. Bu bağlamda, Atsız’ın düşünceleri, Türk dünyasının birliği ve yükselişi için hâlâ ilham verici bir rehber niteliğindedir.

Kaynaklar

Ülker, Talat. (1988). Nihal Atsız Biography, Berserker Books

Müftüoğlu, Mustafa. (1974). Çankaya’da Kabus (3 Mayıs 1944), Yağmur Yayınevi, İstanbul

